

Kršćanska biblioteka
www.monfortanci.com

RAZMATRANJE

p. Andre Monnier

RAZMATRANJE

Sadržaj

Uvod

Što je razmatranje?

1. Potreba razmatranja

1. 1. Razmatranje je potrebno za našu ustrajnost
1. 2. Zbog umora, klonulosti i hladnoće u službi
1. 3. Zbog nesporazuma s poglavarima
1. 4. Razmatranje je potrebno za plodnost naše službe i kršćanskog apostolata

2. Poteškoće kod razmatranja

2. 1. Pospanost
2. 2. Rastresenost
2. 3. Suhoća

3. Elementi za uspjeh razmatranja

3. 1. Metoda razmatranja
3. 2. Priprava za razmatranje
3. 3. Odluke i posebni ispit savjesti

Dodatak:

1. Prikaz metoda za razmatranje

Točke zajedničke svim metodama
Metoda sv. Ignacija Loyolskog
Metoda sv. Sulpicija

2. Molitva jednostavnosti

3. Primjeri svetačkih tekstova razmatranja

Uvod

Evo jedne male brošurice koja nema druge svrhe do li pomoći dušama dobre volje u razmatranju. Namijenjena je svećenicima, redovnicima, sjemeništarima. Međutim u njemu će naći mnogo koristi i redovnice, druge gorljive osobe kao i obični vjernici.

Ona je već načinila mnogo dobra. Mnogi biskupi su je preporučili u svojim pastoralnim poslanicama. Sjemenišni poglavari su je razdijelili svim svojim sjemeništarima. Učitelji novaka svim svojim postulantima. Ona je nadahnuta duhom p. Anizana osnivača Sinova ljubavi (*Fils de la Charite*), koji se je sav istrošio u službi siromaha.

Ova se brošurica dijeli na tri dijela. a. Potreba razmatranja; b. Poteškoće kod razmatranja; c. Elementi za uspjeh razmatranja. Dao Bog, da ove stranice prenesene u život pomognu onima, koji će ih čitati, da vjernije, lakše i plodnije obavljaju svoje razmatranje.

p. Andre Monnier, generalni poglavar *Družbe Sinova*

ljubavi

Što je razmatranje?

(Napomena priređivača: Knjižica je, kao što se vidi iz autorova uvoda bila prvenstveno namijenjena osobama koje su već upoznate s razmatranjem. Da bi naši čitatelji lakše shvatili duhovnu poruku knjižice kao jedan mali uvod donosimo tekst od Bezića koji kratko objašnjava sami pojam razmatranja).

Temelj molitvi i svemu duhovnom životu jest razmatranje, meditacija. Bez njega se suši i vene molitveni i kreposni život. Razmatranje je ona osnovna snaga što stavlja u pokret čitav duhovni život.

Pojam. Kršćansko razmatranje ima trostruku svrhu: da preko njega bolje upoznamo Boga i vjerske istine, da ih više zavolimo i spremnije vršimo. Time su nam dana i tri osnovna elementa mislene molitve. Razmatranje je:

1. Metodičko razmišljanje o Bogu i o istinama koje nas spašavaju i posvećuju. Nije mu svrha teoretska spoznaja niti teološki studij. Cilj mu je sticanje jakih, živih kršćanskih uvjerenja po kojima se živi i za koja se umire. Razmatranje je razumsko ukorijenjivanje naše vjere u svrhu sjedinjenja s Bogom.

2. Ono što razmatranje čini molitvom i pretvara ga u radnu energiju jest afektivno usvajanje razmatranih istina. *Ono što je um spoznao, srce treba da uzljubi.* Um i srce skupa grade i čovjeka i vjernika. Preko čuvstva divljenja, čežnje i ljubavi, katoličke istine postaju sastavni dio našega bića. Meditacija obuhvaća i racionalne i dubinske (intuitivne) slojeve ljudske osobnosti. Vjernik razmatrajući ne ostaje samo mislilac, on postaje goruća vatra.

3. Razmatranje se ne zaustavlja na afektivnoj sferi, ono ide do kraja, do čina, do ostvarenja. Tu volja preuzima svoju, ulogu i donosi praktične odluke. *Razmatranje nije ni studij ni poezija, već iskrena borba za savršenstvo.* Meditacija je sabiranje i koncentriranje duhovnih snaga, akumulacija novih energija za akciju. Ona molitvu čini pobožnošću, a pobožnost životom kršćanina.

Razmatranje je dakle umno razmišljanje, čuvstveno prihvaćanje i voljno ostvarivanje kršćanskih istina. Ono je doista uzdignuće duše k Bogu, opajanje vječnim vrednotama, promatranje svijeta i života božanskim očima, jedinstveni pogled na svijet, orijentacija za život, nadnaravno vrednovanje svega spoznatoga i doživljenoga. Nije isto što i profano razmišljanje o prirodi i njenim pojavama, kao ni obična vjerska meditacija o odnosima Boga i svijeta kakvu poznaju i mnoge razvijene naravne religije (joga, zen, budizam, antroposofija i si.). Početak kršćanskom razmatranju je bio u razmišljanju o sv. Pismu, najprije privatnom pa onda skupnom (monasi). U srednjem vijeku su se uobičajila razmatranja o Isusovu životu. Razmatranje je polako ušlo u sva redovnička pravila (počevši od benediktinaca). Crkva ga je stavila u dnevnu dužnost svim redovnicima, svećenicima i sjemeništarcima a II Vatikanski ga preporučuje i laicima. Danas je postalo opće prihvaćena asketska vježba. (Živan Bezić, *Kršćansko savršenstvo st. 378.*)

(Počinje tekst od p. Andre Monniera)

1. POTREBA RAZMATRANJA

1. 1. Razmatranje je potrebno za našu ustrajnost

Poput svih drugih svetaca, i sveti je Vinko Paulski pridavao razmatranju vrlo veliku važnost i svojim praktičnim duhom - to ovako obrazlaže.

"Dajmo se svi dobro na tu vježbu jer nam po njoj dolaze sva dobra. Ustrajemo li u zvanju, imamo to zahvaliti razmatranju. Uspijemo li u poslovima, imamo to zahvaliti razmatranju. Ne padnemo li u grijeh i to je milost razmatranja. Ustrajemo li u ljubavi, spasimo li se, sve to imamo zahvaliti Bogu i razmatranju".

Ustrajemo li u zvanju imamo to zahvaliti razmatranju. Ustrajati, kažem. Posvetiti se. Velikodušno i posve odgovoriti na Božje želje. Eto to je naša najveća želja. Bojimo se administrativnog i ukočenog svećeničkog života. I za svećenika je opasnost da izgubi ili napusti svoje zvanje radi umora, klonulosti i hladnoće u službi radi svjetovnog duha.

1. 2. Zbog umora, klonulosti i hladnoće u službi

Svaki se vjernik pa i svećenik susreće s poteškoćama u svojoj službi. Sam je sveti Pavao osjećao kako mu žalost izjeda srce kada je primao tolike zle vijesti o svojoj mladoj kršćanskoj zajednici. Ali onaj tko vjerno obavlja razmatranje, nalazi u njemu snagu, da se "odupre". I kao što je govorio apostol: «U svim smo tim nevoljama pobjednici radi onoga koji nas ljubi" (Rim 8,37).

Naprotiv, bez razmatranja kaže Papa Pijo XI - najsvetije vježbe, najuzvišenije obrede ćemo obavljati mehanički i rutinski. Nedostajat će im duh, pomazanje i život. Čovjek nužno pada u klonulost i više ne uživa u obredima kad ih više ne oživljuje vjera. Ako nema više istinitog, srdačnog i osobnog dodira s Isusom, težina službe, koja ne rađa nikakvim plodovima i težina ceremonija koje više ništa ne govore srcu, postaje nesnosna. Onda se čovjek svega toga otrese.

1. 3. Zbog nesporazuma s poglavarima

Kad nas vjerski poglavar ukori, možda strogo, možda grubo, tada dolazimo u napast da se bunimo. Ako nam odbiju kakvu molbu dolazimo u napast da klonemo. Ako nam osujete kakvu inicijativu, koja je bila puna obećanja, tada opet dolazimo u napast da sve ostavimo. Onaj tko vjerno razmatra o poslušnosti Našeg Spasitelja, o njegovoj poniznosti, o njegovu trpljenju, vjernik ili svećenik koji svaki dan nastoji imati za vrijeme razmatranja Isusa pred svojim očima, koji nastoji da ga ima u srcu, pa na rukama; koji ima običaj, da se zapitkuje svaki dan: «Što bi Isus učinio na mojem mjestu?» ili: «Što bi učinio taj i taj Svetac, što bi u tom slučaju radio moj duhovni otac, Osnivač moje Družbe, kongregacije ili Reda? - taj će se tada pomiriti sa sudbinom, poniziti i pun ljubavi sjediniti se s Božanskim Učiteljem Isusom, koji je bio poslušan, ponižen, razapet.

Tada to neće više biti podložnost i poslušnost na silu i protiv volje koja je zapravo izvor nutarnjeg neraspoloženja i može besplodnim učiniti cijeli jedan život. Naprotiv biti srdačni i iskreni pristanak koji će opet biti polazna točka za nove milosti, koje će donijeti još obilnije plodove u službi.

1. 4. Zbog svjetovnog duha

Vjernik, pa i posvećena osoba koji više ne voli svoje službe; koji izbjegava subraću i koji više nema ljubavi prema svojim Poglavarima; svećenik koji više ne nalazi svijetla, snage ni

veselje pred Križem i Svetohraništem, takav siromah ima jako prazno i nesretno srce. On nešto traži. On nekoga traži. Budući da ne traži Boga, duša, traži nužno stvorenja radi utjehe koja mu treba. Više o tome ne polaže nikakva računa ni sebi. Pod maskom duhovnog dobra još traži da oboji svoje krive putove izlikama gorljivosti i žara. Posjete prima i uzvraća pa ti posjeti kao i njegova pisma više ne pokazuju niti ih nadahnjuje ljubav prema dušama a niti razboritost. Svađa se sa župnikom ili svojim Poglavarima. Traži stvorenje. Nalazi ga. Ali gubi Boga. Moguć je veliki i opasni pad. "Počinjući s Duhom, sad s tijelom završujete" (Gal 3,3).

U predgovoru "Svagdanje molitve"; o. Plus piše: «Svećenik vrijedi onoliko koliko vrijedi njegova molitva. U svećeniku koji ne moli, svećeništvo je doista izbljedilo. On je što više u opasnosti da ga žalosno iskustvo praktički pouči kako je nemoguće, da netko bude čovjek Božji, ako ne stoji u uskoj i osobnoj vezi s Bogom».

Svi moramo biti sretni. Ako je netko svećenik ili redovnik ima pravo na jedan izvor sreće; a to je Srce Isusovo i Srce Marijino. Svako traženje sreće gdje drugdje predstavlja smrtnu pogibao, Svaka druga delektacija je profanacija.

Zaključak: Molitva, odnosno razmatranje je potrebnije za svećenika i redovnika da bi ustrajao, negoli sv. Misa i sveta Pričest. O. Mateo je to uporno tvrdio! Možemo zamisliti svećenika, koji vjerno i točno prikazuje svetu Misu a da bude u srcu izdajica. Ne možemo zamisliti svećenika, redovnika, koji bi točno obavljao svoje razmatranje - vjerno i točno, to jest, koji dolazi na svoje razmatranje i koji ga doista obavlja - a koji bi pao u grijeh.

Ako i padne, pad će biti kratak. Ima u njemu dosta jakih sila da ga dignu! Upravo zato crkveni zakonik naređuje "biskupima da bdiju i paze; da njihovi svećenici «svaki dan kroz neko vrijeme razmatraju».

Sveti Pijo X izjavljuje: «Vrlo je važno da svaki dan imamo jedno točno određeno vrijeme za razmatranje vjerskih istina. Nijedan svećenik ne može tu obvezu zanemariti a da time ne pokaže veliku nemarnost i ne načini veliku štetu za svoju dušu».

Tanquerey uči: «Stalno obavljanje razmatranja u određeno vrijeme je moralno potrebno za svećeničku ustrajnost i posvećenje. Oni imaju istina brojnih dužnosti, koje ih obvezuju pod teški grijeh, ali su isto tako katkada izloženi velikim napastima u vršenju svoje svećeničke službe. Prema tome, da se odupru napastima i da vjerno nadnaravnim duhom ispune svoje dužnosti, moraju imati čvrsta uvjerenja i posebnih milosti, koje će poticati njihovu volju da ne posrnu. A izvor svega toga je u dnevnom razmatranju, po kojem postižemo jedno i drugo (uvjerenja i potrebne milosti).

Neka nitko ne kaže da svećenici mogu naći u svetoj Misi i u Brevijaru kao neki nadomjestak razmatranju. Sveta Misa i Brevijar su bez sumnje, izvrsna sredstva za ustrajnost i napredak ako ih čovjek sabrano obavlja. Ali iskustvo pokazuje, da svećenik zaposlen poslovima svoje službe ne ispunja kako treba ove svoje dvije tako važne dužnosti, ako u stalnom razmatranju ne crpi duh sabranosti i molitve. Zanemaruje li ovu svoju vježbu, kako će naći – (usred svojih poslova i briga, koje ga zaokupljaju)- vremena da se ozbiljno sabere i da se obnovi u nadnaravnom, duhu? I ako on to ne čini začas se rastrese, pa i onda kad je zaokupljen najsvetijim poslovima; njegova uvjerenja slabe; snaga popušta, mlakost spopada. I kad nadode duga, mučna i jaka napast, on nema u duši više jakog uvjerenja koje mu je potrebno da odbije neprijatelja i nalazi se u opasnosti da padne".

Svećenik koji je u dodiru sa svijetom ima birati: ili razmatranje ili velika opasnost da propadne - izjavio je bez ustezanja pobožni, razboriti i učeni o. Desurmont, jedan od najjačih davalaca svećeničkih duhovnih obnova. «Za apostola nema sredine između svetosti - ako ne već stečene a ono barem koju želi i koju pomalo ostvaruje: svojim svakidašnjem razmatranjem - i polagane propasti, veli kardinal Lavigerie. Zapamtite dobro, da sam posve uvjeren u njezinu neusporedivu posvetnu moć u župničkoj službi»

Ne možemo propovijedati, ispovijedati, posvećivati bolesnike, ako neprestano ne primamo milosti sjedinjenja s Onim, za koga radimo. Uz taj uvjet možemo posve slijediti svoj Božanski Uzor. Isus više ne pripada sam Sebi. On više nema vremena ni jesti ni spavati. Mnoštvo ga je rastrgalo. On je čovjek koji je "pojedena".

Da. Ali - "*Ode opet sam u goru*" (Iv 6,15).

Poput Isusa dajmo se i mi dušama, predajmo se siromasima. Njima i pripadamo. Ali poput Isusa, izvucimo se katkada iz te sredine da se uspnemo na goru i da se nađemo na miru, u tišini sami sa svojim Bogom. Priznajemo, da bi taj kreposni "bijeg" mogao katkada biti izdaja ili licemjerstvo.

Izdaja; kad bi se svećenik oglušio na poziv duše koja ga neposredno treba. Nema molitve, nema dužnosti koja bi ga u tom smjela spriječiti; mora se odazvati. Licemjerstvo; kad čovjek ode na razmatranje ... a tamo spava. To nije novi čovjek, koji traži Boga, nego stari čovjek koji se je sjajno namjestio u svojem pobožnom ljenčarenju. Neka nas Isus rasvijetli i dade nam svoga žara i prema svome Ocu i prema narodu. Ne žrtvujmo ni jedno ni drugo. Ljubav prema Bogu i prema dušama koju podržava i pročišćava razmatranje, učinit će od nas svece.

1. 4. Razmatranje je potrebno za plodnost naše službe i kršćanskog apostolata

«Uspijemo li u svojim poslovima imamo to zahvaliti razmatranju. Što je potrebno apostolu, da uspije? Znanje? Suradnici? Mjesto? Praktična i moderna organizacija? Novac? Zdravlje? Poduzetnost? Sigurno ništa od toga ne treba odbiti. Ali niste li već vidjeli mnoge vjernike pa i svećenike koji raspolažu svim time, ili gotovo svim, a plodovi njihova rada su bijedni i slabi? Dok drugi, možda srednje nadareni, privlače, drže duše uz a se i odgajaju ih. Prvi su ljudi rada. Drugi su ljudi razmatranja». (Ivan Vianney).

Jasno je, da ne ćemo iz toga zaključiti da se ljudski rad može zanemariti. Ali ti ljudi rada mogu izvesti samo one učinke, koji su u omjeru s tim radom, i to su samo nazovi poslovi. Da bismo izveli nešto nadnaravno, potrebno je i nadnaravno. U Božjim rukama smo sposobni za sve, kao što i blato ozdravlja slijepca kad mu Isus daje tu snagu da liječi.

Ah, kako bi bilo korisno da dobro pročitate ovu stranicu sv. Ivana od Križa svi vi koje izjeda žar za dušama i koji biste katkada mogli upasti u napast da ostavite Boga poradi duša, pod lažnom izlikom, da služeći dušama služite Bogu:

"Neki svećenici daju prednost vanjskoj djelatnosti, umišljajući si da će osvojiti svijet svojim propovijedanjem i svojim vanjskim poslovima. Ah, kad bi pomislili na to s mnogo veće usluge bi napravili Crkvi i sami bi postali mnogo draži Bogu, kad bi samo polovicu toga vremena posvetili razmatranju. Tada bi naime s manje rada sigurno napravili više. I više bi učinili s jednim poslom, nego s tisuću drugih, radi svoje molitve i radi duhovnih koristi koje bi im ona donijela. Raditi drugačije znači hodati uvijek na istom mjestu, raditi više nego ništa katkada baš ništa a nekada čak i zlo. Izvana će izgledati da oni svojom djelatnošću nešto i rade, ali u stvari, to nije ništa. Jer ostaje istina da ni jedno dobro djelo nije dobro ako ga ne obavljamo u ime Božje."

Moramo li se bojati da se pod plašt "čovjeka nutarnjeg života" ne uvuče kakva prikrivena sebičnost, kakva uvijena lijenost, kakva žmirkava ljubav prema dušama, da radije ostajemo mirno u crkvi ili na svojem klecalu, negoli da trčimo ulicama i penjemo se po katovima, da lovimo duše?

Svećeniku, koji "dolazi" na molitvu, to se može dogoditi. Da, da, to je prava nesreća. Svećeniku, naprotiv koji "obavlja" svoje razmatranje to se sigurno ne može dogoditi. Molitvena duša je puna svijetla koje posjeduje po Duhu, koji je šalje naviještati Evandjelje siromasima". Molitvena duša je poslušna i poučljiva. Molitvena je duša nužno apostolska duša, odlučna da se sva žrtvuje i istroši do kraja.

Možda smatrate da je sveti Ivan od Križa strog, da nije suvremen, da nije čovjek iz dušobrižničke službe? Poslušajte onda sv. Papu Pija X koji je bio mudar i apostolski usmjeren u svijet, kako upozorava svećenike o čemu ovisi svaki uspjeh u apostolatu: "Među onima kojima je razmatranje teško i koji ga zanemaruju ima ih mnogo, koji se ispričavaju da su jako zauzeti svojom službom i da u tom slučaju ne bi mogli iskazivati svojih usluga bližnjemu. Žalosna zabluda! Budući da nisu navikli razgovarati s Bogom, njihove riječi nemaju kad razgovaraju s ljudima, božanskog duha, tako da u njihovim ustima evanđeoske riječi izgledahu kao mrtve. Njihov glas - ma kako bio tašt i govornički dotjeran - ne djeluje tako kao glas dobrog pastira, kojeg ovce s korišću slušaju. Tako je isto s drugim područjima njihove djelatnosti" .

Neka ne misli onaj, kaže o. Plus, koji propušta molitve da će dobiti na vremenu. On gubi vrijeme. Što imaš više posla to budnije pazi da ne propuštaš molitvu. Sveci su radili pametnije, oni bi u takvim slučajevima svojim uobičajenim molitvama još i dodavali. Kad bi na o. Ravignana navalili poslovi sa svih strana, on bi svoju molitvu mirno produžio još za pola sata. Malo plodova beremo, jer malo molimo.

Mnoge se duše tuže da ima jako malo pravih duhovnih vođa. Je li to čudno? - pita kardinal Mercier. Kako će ispovjednik imati neprestanu brigu da privodi duše k Bogu, kako će ih bodriti da žive u sve tiješnijem prijateljstvu s Njime, kad je on sam postao dalek i stran tajnama nutarnjeg života? Svećenik koji se razumije u te stvari je svećenik molitve.

Uz ova svjedočanstva dobro će biti dodati i izjave dvojice vjernika laika koji se tuže na djelovanje svojih svećenika: "Čini nam se da se je poremetila ravnoteža između službe prema dušama i službe prema Bogu. Za župljane koji su članovi raznih društava - za one, koji bi upravo u tim društvima i po njima morali se približiti otajstvenom životu župe, koja se moli preko svojih svećenika - događa se da su za njih; svećenici organizatori s kojima mogu surađivati, i raspravljati u danoj zgodi, i ljudi koji provode svoje vrijeme u mnogostrukom djelovanju, ali nisu u njihovim očima Božji ljudi, čija bi sama prisutnost donosila mir i tišinu». (dr. Pier Stagnara, internist bolnice u Lyonu)

"Manje su nam potrebni svećenici vođe, a više svećenici Božji ljudi. Svećenici, koji su prije svega ljudi molitve. Odatle će istom nastati za nas privlačna moć naših župa, koja će nas privlačiti».

Zaključimo s o. Plusom: "Ako svećenik razmatra, njegovo je svećeništvo plodno. Pogledajte samo jalova apostolska nastojanja, koja su često naoko tako sjajna. Nedostajalo im je bitno; ili bolje nedostajalo im je samo bitno; žarka molitva na klecalu. A na dnu svakog plodnog apostolata, pa izgledao on ma kako jadan, iskače jasno izvor i razlog njegova uspjeha, njegov pokretač je čovjek molitve. Molitva jamči svećeniku- vjernost prema Bogu. Ona tu vjernost očituje i pokazuje više nego išta drugo. Svećenik mora moliti. O tom skoro ovisi život ili- smrt njegove duše. Pitanje o kojem ovisi jalovost ili plodnost našeg života svakako je važno pitanje. A koji se svećenik dao ređiti da postane samo osrednje svet i da samo nešto, malo učini za Boga?» Dakle, tko je od vas postao svećenik ili redovnik da provodi jedan osrednji život i da mu životni rad završi s deficitom?

2. POTEŠKOĆE KOD RAZMATRANJA

Nikada ne ističite pred onima koje vodite, lakoću razmatranja. To bi vjerojatno bio najsigurniji način da izgube hrabrost, jer je razmatranje za sve škola strpljivosti, ustrajnosti, muke. Razmatranje je teško, jer je blagotvorno. Đavao će vam došaptavati tisuće drugih tobože važnijih poslova, uznemirivat će vas s tisuću misli koje ili uopće ne spadaju na stvar, ili su zle.

Razmatranje je blagotvorno jer je teško. Duša se kuje, prekaljuje u toj teškoj vježbi, Bog blagoslivlja i svojim milostima prati onoga, koji iz ljubavi prema Njemu odvažno i

velikodušno nastoji oko razmatranja cijeli svoj život. *Glavne poteškoće u razmatranju su: pospanost, rastresenost i suhoća.*

2. 1. Pospanost

Ovdje razlikujemo jedne koji – (u sjemeništima ili u redovničkim zajednicama) -dolaze na razmatranje jer ih na to sili dnevni red i glas zvona, i druge, svjetovne svećenike koji se manje više ustaju po, svojoj volji. Prvima ću reći s ne smijemo se glupo smesti, kad nas iznenada spopadne pospanost za vrijeme razmatranja; ne smijemo se time hvaliti; ali ne smijemo radi toga ni očajavati.

Treba se opirati pospanosti. Znajmo kleknuti ili ustati ako je potrebno. Ne oslanjajmo se na naslon stolice ili klupe. Ne zamotavajmo se kao "smrzlo" u kaput. Kad gledamo neke kako su se smjestili dobivamo dojam da gledamo jednog putnika koji se namjestio u kutu vagona da ugodno spava a ne vjernika, bogoslova ili svećenika, koji je došao da obavi jednu svoju tako važnu duhovnu vježbu.

Drugima, svjetovnim svećenicima, reći ću zajedno s paterom Courtoisom: "Makar kako izgledalo na prvi pogled čudno, najvažnija točka u pravilima mladog svećenika, koja dominira svim ostalima, jeste neosporno točno i dosta rano lijevanje, da bi se osiguralo dovoljno vrijeme za san. To je vrijeme različito prema temperamentima, no kako danas stoji zdravlje, sedam sati sačinjavaju minimum, a osam su sati zlatna sredina. Ne radi se o tome da se ne morite, nego da se ne premorite. Koliko je svećenika u koje su polagane najljepše nade a koji nisu ispunili ono što se od njih s pravom 'očekivalo, 'samo zato? što su se, zaneseni nepromišljenom revnošću, doslovce "ispraznili" fizički, intelektualno a ponekad i moralno..."

"Neka vam ne bude teško ustati prije zore" - poziva nas pozivnik u Korizmi - "jer je obećao Gospodin krunu onima, koji bdiju".

2. 2. Rastresenost

Postoji: rastresenost za koju nismo odgovorni i rastresenost za koju smo odgovorni.

Rastresenost za koju nismo odgovorni

To su rastresenosti koje nam dolaze radi asocijacije misli. Sličica koju možda imam u svojoj knjizi ili bilježnici za razmatranje, budi uspomenu na kojeg prijatelja, a ta uspomena opet sjećanje na neki kraj, obitelj, itd. I tu nije potrebno ništa drugo, nego otkloniti nezgodnu misao i let duha usmjeriti na predmet razmatranja. Ima i takvih rastresanosti koje dolaze u vezi s redovitim poslovima pa i poslovima u apostolatu.

Najviše vremena treba tjerati te nezgodne misli. Tjerati? Nezgodne misli? - pitat ćete. Naprotiv, zašto ih ne bismo iskoristili, i doveli ih u vezu s Bogom? Ne bi li to bio sjajni način da nam razmatranje bude povezano sa stvarnim djelovanjem? Nije li to najbolji lijek protiv rastresenosti pospanosti, koji često mute naša razmatranja.

To je dosta zamamno. Ali mislim da je to napast kojoj se moramo oduprijeti da nam razmatranje ne bi postalo proračunato sanjarenje. Je li to put koji nas vodi k pojednostavljenoj afektivnoj meditaciji i savršenijoj molitvi? Ne mislim!

Ne smije, se zavesti ni onim: "Drugima predati ono, što je čovjek kontemplaciji - razmatranju prokuhao". Te nas riječi svetog Tome ne ovlašćuju, da za vrijeme razmatranja spremamo propovijedi ili pravimo nacrt, za svoju službu. Naše će propovijedi i svi naši poslovi imati toliko više uspjeha, pomazanja i života koliko više u našim molitvama, bude ispravnog dodira s Isusom, a manje, neposrednog, osobnog interesa, koji bismo htjeli postići.

Kao što svako pravilo ima iznimaka, tako ih može biti i ovdje. Ne bi nam bilo zabranjeno razmišljati o svojem djelovanju, ako bi nam se ono toliko nametalo da bismo bili nesposobni

odbaciti od sebe te i takve misli. Tada ćemo moliti za bolesnika kojeg ćemo pohoditi, za djecu iz naših organizacija, za mladog kapelana da bude vedriji, svetom Josipu da nam izmoli ljubav i čvrsto "upravljanje". To će zaista, biti samo iznimno. Ta će napast, uostalom biti i znatno manja ako čovjek obavi svoju pripravu za razmatranje prema metodi, kako ćemo malo dalje iznijeti.

Postoje, konačno, i opasne rastresenosti. Ne moram spominjati, da Bog pripušta đavlu da nas smeta i za vrijeme razmatranja. Najrazličitije uspomene i slike, najdublje pohranjene u našoj duši, iznenada iskrsavaju i posve zorno se redaju pred našim očima. Radi li se tu o nečistim mislima, koje nam nadahnjuje đavao?

Da, ima sigurno i takovih koje su opasne i nije rijetko da su časovi razmatranja zatrovani i takvim mislima. Od toga nisu bili izuzeti ni sveci. Ali to nije sve. Svojom posebnom brigom, posve opravdanom, da se skrupulozno zaštitimo od svih nečistih misli izloženi smo opasnosti s druge strane, da si lako opraštamo druge misli i druge loše poticaje koji nam se bude u duši.

Zle misli, opasne rastresenosti, osjećaji protiv ljubavi, poslušnosti, poniznosti. Opasno je raspoloženje, ako se čovjek u razmatranju bavi sam sobom, tuži se sam sebi. "preživa" sve moguće uvrede i sprema u razmatranju, strelice, koje će odapeti čim mu se za to pruži zgodna prilika. Budimo budni da istjeramo svaku nečistu misao, ali isto tako ne oklijevajmo obračunati i sa svakom drugom vrstom nečistoće koja prlja ljudsko srce, kao što je zavist, srdžba, želja za osvetom, za gospodstvom, itd.

Rastresenosti za koje smo odgovorni.

Obično gledamo na rastresenosti kao na jedno neizbježno zlo, kao na slabost koja je nužno vezana uz našu ljudsku narav. Skloni smo da si sve u toj stvari lako oprostimo i da jednostavno kažemo: «Tu se ništa ne može učiniti».

No za rastresenosti smo izravno odgovorni ako ih prihvatimo svojom voljom. Neizravno smo odgovorni za svoje rastresenosti; ako ne pazimo na sabranost, ako ne obavljamo bližu pripravu, ako ne obavljamo neposrednu pripravu, ako nemamo pred sobom teksta.

a) Ako ne pazimo na sabranost pa zanemarujemo svoje vježbe, obavljamo ih manjkavo, ako na njih dolazimo prekasno ili ih ne obavljamo kako treba, ako dopustimo da nam mašta luta bez uzda, bez duha mrtvenja i bez molitve, ako ne pazimo na šutnju u svim njezinim oblicima, ako ne provodimo aktivni nego grozničavi život, i ako mirno i pobožno ne završimo svoj dan. Nemojmo se čuditi ako u tom slučaju opazimo, da nam duševne moći bježe u času kad bismo ih htjeli usmjeriti na Boga.

b) Ako ne obavljamo bližu pripravu. Poslije će biti govora o pripravi, o toj važnoj točki dobrog razmatranja. Recimo sada samo toliko, da je to vrlo teško, i da je to vježba volje, koja ima veliku posvetnu ulogu. Nije lako posvetiti pet ili deset minuta pripravi za razmatranje, kada se navečer vratimo u sobu umorni i iscrpljeni dnevnim poslovima. Velika je napast da legnemo, da malo "prelistamo" novine ili kakvu zanimljivu knjigu. Oprijeti se toj napasti i svaki dan dati prednost pripravi za razmatranje zaslužila bi nam dragocjenih milosti u duhovnom životu.

c) Ako ne obavljamo neposrednu pripravu. Po kojoj god metodi obavljali svoje razmatranje, uvijek se moramo na početku staviti u Božju prisutnost. Moje će razmatranje ponajčešće vrijediti toliko, koliko bude vrijedio čin kojim se stavljam u Božju prisutnost, koji treba obaviti odmah na početku. Ako imam temu za razgovor s Bogom, dobro. Ako imam pri ruci tekst ili knjigu koja će držati na uzdi moje misli, jer inače postoji opasnost, da odlutaju, još bolje! Ali sve to, kao i različite metode, samo su sporedne stvari. Bitno je da se stavimo u prisutnost Nekoga, pred jednu Osobu.

Nije li molitva časoslova najljepša priprava za razmatranje? Kad bi se ona sastojala samo iz onog "Bože, u pomoć mi priteci", kojim privlačimo na se pogled Božji, već bi time bila najljepša priprava. Nadodamo li još i Antifonu Blaženoj Djevici, pa čin kajanja i ljubavi, pa jedan bratski Dođi Duše Presveti, bratski jer bih želio, da ga ne molite samo za sebe, nego i za svu svoju braću pa koja Zdravo Marija, onda možemo prijeći na razmatranje.

d) Ako nemamo pred sobom teksta. Doći na razmatranje bez knjige, bez bilježnice, znači već unaprijed pristati na rastresenost. Razmatranje nije studij, nije ni pobožno štivo. Ali kako nitko ne zna kamo ga može odvesti njegova mašta, osnovna razboritost traži da čovjek ima u rukama tekst koji će mu pomoći u težim časovima. To će biti i razboritije i poniznije.

"To mora biti velika briga za vas preuzvišeni, što ima tako malo zvanja" - rekao sam biskupu jedne biskupije, koja je imala malo svećenika». «Ne, odgovori on, to nije briga; to je misao koja me opsjeda».

Draga braćo! Ako vas za vrijeme razmatranja spopadne misao na duše koje vam izmiču, uzdišite kao sveti Doninik "Grešnici, grešnici!" Ako osjetite da vas zaokuplja misao kao Našeg Spasitelja; «Imam i drugih ovaca koje moram dovesti treba, treba ovo ili ono... blagoslivljajte Gospodina, koji vam je dao, da sudjelujete u njegovu trpljenju, njegovoj žeđi, u nemiru Apostola i Svetaca.

2. 3. Suhoća

Kad bi nam razmatranje redovito donosilo slatke utjehe mogli bismo se začuditi kad vidimo, da toliki svećenici tako nevjerno obavljaju tu svoju duhovnu vježbu koju tako toplo preporučuju svi duhovni pisci a propisuje i crkveni zakonik.

Jedan od razloga zbog kojeg je čovjek napušta, je u tome i što je razmatranje za mnoge duše željne svijetla i prijateljstva s Bogom, često puta vrijeme suše i tame. Naše nam iskustvo kao duhovnih vođa potvrđuje, da je to iskušenje vrlo često. Studirajući asketiku, učili smo, kako bismo je uklonili. Znamo, kako ćemo ohrabriti, kako poučiti one, koji trpe, jer osjećaju, da ih je Bog ostavio. Ne će biti na odmet, da se za svoje osobno dobro držanje sjetimo, da je suhoća iskušenje, koje su imali i sveci, da je moramo prihvatiti sa sinovskim prednjem, da nije uvijek sasvim po volji Božjoj.

a) Suhoće su imali i sveci

Ako su sveci u svom duhovnom životu doživljavali neiskazanih radosti, oni su poznavali i vrlo duge i vrlo teške kušnje. Želite li primjera? Sveta Terezija Avilska priznaje: «Kroz, nekoliko sam godina vrlo često umjesto da obavljam razmatranje, čekala na udarac sata koji najavljuje da je kraj razmatranja. I sigurno je, da su đavao i moje zle navike stavljali mi na put prepreku, da obavljam svoje razmatranje i osjećala sam takvu žalost dok sam išla u kapelicu, da sam se morala siliti i naprezati... Konačno mi je Bog pomogao. Od dvadeset i osam godina, koje sam proživjela otkako sam počela razmatrati, osamnaest sam ili provela u toj bitci."

Ni sveta Terezija od Djeteta Isusa nije uvijek osjećala utjehe u svojoj duši: "Isus kao i uvijek, spava u mom malom čamcu, govorila je ona. I sasvim pred smrt je izjavila: "Nebo mi je sve više i više zatvoreno. Postoji neki zid između neba i mene".

Poslušajmo sv. Julijana Eymardsa: "Moje srce zaokupljaju ljudske utjehe ... Ah! kad ga je ispunjao Isus nije dolazilo ni na pomisao da kaže svoje muke, ništa nije utjecalo na nj. U njemu je bilo mjesta samo za Isusa. Kad su dolazile napasti izvana ili iznutra, četvrt sata pred Presvetim me je ojačalo osvježilo a danas satovi klanjanja ostavljaju slomljenim moje srce. Osjećam se kao bolesnik koji govori samo o svojim bolima i o svojim razočarenjima. sasvim sam negativan. I nutarnji je osjećaj zamro u mojim klanjanjima. Duša mi je zaleđena, Isus više ne sjaji svojim lijepim svijetlom. Osjećam se kao robijaš! Dubina moga srca očekuje

Gospodina. "Iz dubine vapijem k Tebi Gospodine. O Marijo, koja si me dovela i dala Isusu treba da me opet dovedeš i opet dadeš Isusu, kojeg sam izgubio".

A o. Anizan veli: «Bože moj, tužim se na te i to već dosta dugo. Moj preopterećeni život me rastresa i umiruje, ali čim se nađem sam sa sobom, zlo se opet javlja i osjeća. O Bože moj, gdje si?»

b) Sinovsko predanje

Pusti kćeri da ja djelujem u tebi, govorio je Spasitelj svetoj Margareti-Mariji. Ja znam što tebi odgovara. Da, budimo posve uvjereni da nam je Isus - ako se i čini da spava, da nas je ostavio, i da smo daleko od njega - posve blizu i da pazi na sve naše pokrete i na sve potrebe naših duša.

Prepustimo se njemu i ustrajmo u molitvi. "U svakoj noći, u svim poteškoćama i u svakoj nemoći govorila je sveta Elizabeta od Presvetog Trojstva - uvijek želim gledati u Tebe". I ona je proživljavala. časove suhoća. Recimo sa žarom svom Učitelju koji se otima našem zagrljaju, kao sveta mala Terezija: «Ti ćeš se, Gospodine prije umoriti skrivajući se, nego ja tražeći Te».

«Tražiš one, koji bježe od Tebe, i bježiš od onih koji te traže», rekao je sveti Augustin. Ali doći će čas, kad ćemo naći Onoga, koga smo željeli. Prihvatimo i te časove razmatranja, kada nam je duša slična komadu leda, kao zadovoljštinu za svoje bezbrojne uvrede i nemarnosti. Okoristimo se poviješću jednog modernog obraćenja:

"Felix Leseur osjećao je prazninu i suhoću, nakon svete Pričesti koju je primio poslije svoje obraćeničke ispovijedi. Izgubio je snagu i odvažnost. Na stanici Marbeuf čuo je glas, koji je on pripisivao svetoj Elizabeti: "Pa to bi bilo prekomotno, da ti koji si zanijekao Boga, i uživao sve ljudske slasti i borio se protiv Isusa Krista, sada,- nakon što si se ispovjedio i pričestio, sve odmah jasno vidiš i utjehu osjećaš u srcu. To bi bilo skoro nemoralno!"

Mi sigurno ne niječemo Krista, niti se borimo protiv njega ali mislimo na one koji su ga zanijekali, koji su se protiv njega borili, pa pružajmo zadovoljštinu mjesto njih. Pružajmo naknadu za te grešnike i zaslužujmo svojom vjernom molitvom u ledenoj noći, da im se vrati blago njihove vjere.

Prikazujmo zadovoljštinu za svoju braću u svećeništvu. To je velika nakana koja ispunja dobre duše u svijetu koja podržava duh mrtvljenja i molitve kod Kristovih Zaručnica i koja nam nikada ne bi smjela biti strana. "Onaj je svećenik zastranio i pao jer je napustio svoje razmatranje; ti ćeš ga dignuti, mučeći se i razapinjujući se, u svojem razmatranju".

Kad je Isus Krist, sav u nutarnjim i vanjskim mukama na križu, kao žrtva ljudskih strasti i Božje pravde, govorio i molio. "Oče moj, Oče moj, zašto si me ostavio?"; da li ga je njegov Otac stvarno ostavio? Naprotiv. Nikada ga nije toliko ljubio kao tada, kada mu je pružio najveći dokaz svoje ljubavi. Budimo prema tome uvjereni, da je naša molitva Bogu ugodnija, odličnija i za dušu korisnija, koliko ima u njoj više suhoće i koliko je nezapaženija.

"Treba dragovoljno prihvatiti činjenicu, da ne možemo letjeti kad još nemamo krila", veli sv. Franjo Saleški.

c. Suhoća nije uvijek posve providonosna

Moramo li se prepustiti duhovnoj suhoći? Da i ne. Da, ako smo vrlo velikodušni u Božjoj službi i ako ta suhoća u razmatranju nije znak nezadovoljstva našeg Učitelja. Ne, ako nas naše nevjernosti dovode do toga da se bojimo, da se naš Božanski Zaručnik ne može ili ne će sjediniti s nama tako dugo, dok hotimice podržavamo veze koje se njemu ne mile. Još nigdje nisam naišao na tako savršenu analizu suhoće, kao kod o. Grandmasona, koji kaže, da ima tri vrste suhoće:

Tjelesna suhoća: Ova dolazi isključivo odatle što nam je život mlak, neumrtvljen, privezan na svjetske stvari, uz sjetilne užitke, uz neuredna čuvstva. Ukratko uz tjelesne strasti. Takav

se čovjek slobodno odnosi prema dnevnom redu, šutnji, ljubavi, sabranosti, staleškim dužnostima, poslušnosti i prema samomu Bogu. Naravno da mu je teško u Božjoj prisutnosti, jer mu se čini da ne može disati u jednom tako čistom zraku, u jednom presvetom društvu, u kojem smo bez duha sinovske ljubavi smeteni i plašljivi. Lijek protiv toga je mrtviti svoje strasti, vježbati se gorljivije u nutarnjem životu, odricati se svojih čuvstava i uporno i s puno nade prenositi ta čuvstva od tijela na duh, od svijeta na Gospodina, našega Boga. *Dakle lijek je: ispit savjesti, molitva, mrtvenje i pouzdanje.*

Duhovna suhoća: Ova dolazi isključivo odatle što nas Bog želi iskušati poniziti, očistiti. Čovjek mora iskreno činiti, što može. Ne smijemo imati svojevoljnog laganog grijeha. Niti ikakvih svojevoljnih navezanosti uz osjetilna dobra, radi kojih bi se otimali Bogu. Nema više ni neurednih želja i osjećaja, koji se podržavaju vidom. Nema ni žalosti što čovjek osjeća samoljublje. Brižno sprema svoje razmatranje, sabire se, ali to je uvijek ili ponajčešće uzalud. Ipak čovjek čuva iskrenu želju da služi Bogu i žrtvuje se u njegovoj službi.

Ali nema volje za molitvu u određeno vrijeme. Vrijeme za razmatranje smatra dugim i osjeća mlitavost i dosadu teško govori sam, Bog ne odgovara.

Lijek je strpljivost povezana s nadom i ljubavlju volje, duhovnom ljubavlju; čistoća srca, podržavanje uzvišenih misli, vjernost vježbama duhovnog života, molitva i pokora. Ova suhoća je škola Božjih prijatelja, apostola.

Mješovita suhoća: Ovamo spada sve što ne možemo uvrstiti u dvije naprijed navedene kategorije a dolazi uslijed različitih uzroka, djelom tjelesnih, dijelom duhovnih, dijelom svojevoljnih i nesvojevoljnih, slabost, bolest, teške obiteljske prilike, sredina. Ova suhoća, osobito sporadično i kroz neko vrijeme vrlo je česta kod osoba, čija velikodušnost u službi Božjoj nije još stvarna dobra volja i još ne dopire do dubokih žrtava, ustrajnosti, čistoća savjesti i pogleda, i radikalnog odricanja, koje bi nam pomoglo da brzo napredujemo u duhovnom životu. '

Uslijed ovakvog nepotpunog obraćenja čovjek ostaje u nekom nejasnom stanju, pola čovjek pola riba, prije polužarki nego li mlitavac. Ne zadovoljava se time, da odlučno odstrani neuredne privezanosti, nego ih mrtvi površno a da ih ne čupa, ne kida, i spali. Takav osjeća iskrenu želju da služi Bogu i da ga ljubi, ali nikako da zarez u živo meso i da se odrekne svakog užitka, osobito kad vidi da to sigurno ili očito nije grijeh.

Radi, ali uvijek jako ljudski. Ostaje u magli s nikakvim ili vrlo površnim ispitima savjesti, Ispunja redovito ili gotovo redovito osrednji program duhovnog života. Lebdi između poziva na sjedinjenje s Bogom i interesa našeg sebeljublja i naših malih strasti. Ne zaboravlja na se, lako klone i padne u očaj. Ostaje ili se oslanja na samog sebe.

U tom stanju naše je razmatranje rijetko protkano utjehama, iako ga obavljamo redovito iako ga pripravljamo, iako ga započinjemo činom sabranosti, iako ne prihvaćamo posve rastresanosti.

Lijek je ozbiljni i potpuni preobražaj, na uistinu plemenit i duhovni život, na virtualno razmatranje i apostolski napor, utemeljen na vjeri i ljubavi.

Recite mi, dragi prijatelji, jeste li ovo dobro pročitali? Onaj koji po svojoj volji drži dnevni red ljubav, sabranost, bratsku ljubav, staleške dužnosti, poslušnost, pa, i samoga Boga. Pa ipak se dosađuje u Božjoj prisutnosti... Da, dobro ste pročitali! ... Ustrajmo u razmatranju... A Isus kao da govori: "Ako tko želi da me ima u svojoj duši, ja mu se neću otimati. Želi li tko, da Me vidi, pokazat ću mu lice svoje. Želi li tko razgovarati sa Mnom, razgovarat ćemo zajedno s velikom radošću».

3. ELEMENTI ZA USPJEH RAZMATRANJA

Da bismo dobro i uspješno razmatrali, moramo imati na pameti barem tri slijedeća uvjeta: upotrijebiti dobru metodu, obaviti ozbiljno pripremu, ustrajati u odluci i posebnom ispitivanju savjesti.

3. 1. Metoda razmatranja

Jednaka je obmana ne držati ništa do metode, kao i biti rob metode. Početnici koji nemaju iskustva trebaju vođu, koji će ih voditi za ruku. A kad postanemo vještiji tom razgovoru, naše će srce poželjeti, da se slobodnije razgovara i izražava. Tada bi ga metoda sputavala. Ona bi smetala i jednostavno razmatranje a pogotovo mističnu kontemplaciju. Treba dakle biti smion da se čovjek njome i okoristi, ukoliko mu služi na dobro i da je ostavi kad mu postane zaprekom.

Jeste li možda okovani lancima kakve metode koje ste se već davno morali otresti? Ne vjerujem, jer je sadašnja težnja da je čovjek podcjenjuje i da se je otrese prerano. To biva iz više razloga? Radi lošeg shvaćanja duha djetinjstva, nedostatka poniznosti i snage... I iz neznanja. Razmatranje je bez sumnje prijateljsko općenje s Bogom, jednostavni razgovor djeteta sa svojim ocem. Treba da naša duša misli na toga Oca i da mu govori za vrijeme razmatranja;

O. Petitot u svojem lijepom djelu; "Duhovna renesansa" ima nekoliko zgodnih redaka za tendenciozno tumačenje: «Sveta Terezija od Djeteta Isusa nije uzela niti je sama stvorila kakvu vlastitu metodu razmatranja u strogom smislu riječi. Pročitajmo njezin životopis što ga je sama napisala njezina pisma, pjesme, pa ne ćemo naći ni jedne stranice, gdje bi bila bilo kakva natuknica na metodu razmatranja, I to je jedna najkarakterističnija, oznaka duhovnosti naše svete, da ne govori niti o tehnici, niti o kakvim pravilima za razmatranje.

To je pojednostavnjeni način razmatranja, povratak spontanosti slobodi djece Božje. Za mnoge duše koje su mislile da se kod razmatranja moraju držati bilo kakve metode, kanonizacija sv. Terezije predstavlja neko olakšanje, jedan važni čas u razvitku povijesti kršćanske duhovnosti".

Znači li to, piše o. Anizan, komentirajući taj odlomak, da se ne moramo pripravljati za razmatranje i da ne moramo unaprijed spremati predmet svoga razgovora s Bogom? – Ne. To bi značilo kušati ga. Znači li to, nadalje, da nije dobro držati se nekog reda ili pripremiti više točkica razmatranja? Ne, jer možemo pa i u tim intimnim razgovorima, predvidjeti, o čemu ćemo razgovarati. Sve to nije štetno samo ako ne smota poletu srca i ako naše razmatranje ne postane radi toga kao neka dužnost ili zadaća. Istini za volju moram reći da se o. Anizan - ovom zadnjom rečenicom: "sve to nije štetno" - slaže s o. Petitotom u pogledu olakšanja i oslobođenja od ukočenosti metode, koje je sveta Terezija donijela dušama koje su bile previše vezane metodom.

O. Anizan je pripadao jednoj generaciji koja je više držala do metode i pravila negoli naša, koju tako jako smeta svako pa i najmanje ograničavanje. Moguće je, da su njegova braća trpjela u svojem poletu prema Bogu zbog pravila kojih se nisu usudili osloboditi. To je doista oslobođenje, sloboda za duše, koje su vrlo disciplinirane, pročišćene strogom askezom, sposobne za pojednostavnjenu molitvu, za mističnu molitvu.

Ali mi! Smijemo li se usuditi reći da smo proučili razmatranje i da smo se iscrpli u metodama? Zar nije istina da nismo imali snage i poniznosti da se skučimo - kroz jedno određeno vrijeme - metodama koje nam odgovaraju kako su to radili sveci? Eto, već sam dvadeset godina svećenik ili redovnik i još sam uvijek u razmatranju početnik! - reći ćete mi.

Je li to sasvim sigurno? Napredovanje u duhovnom životu ne ide usporedo s napredovanjem u dobi. Protekle, možda već brojne godine ostavile su nas možda još uvijek

novacima u umijeću molitve. U tom slučaju, ponizno i odvažno, vratimo se metodi! Dobivamo li utisak da je naše razmatranje bez života, da se gubi u pijesku, vratimo se metodi pa makar i za nekoliko dana.

Ako ste još u sjemeništu ili na početku svoje svećeničke službe ne oklijevajte, vratite se metodi, ili joj ostanite vjerni i dalje.

O metodi pametno shvaćenoj don Vital Lehodey, kaže ovo: "Nije potrebno u jednom razmatranju izvesti sve čine koje predviđa stanovita, metoda. A još je manje nužno, izvoditi ih onim redom kako metoda predviđa. Metoda nam mora samo pametno pomoći a ne smije sputavati našu slobodu".

Dobro zapamtite da je najbolja metoda razmatranja ona vaša, koju ste vi sami malo pomalo, stvorili na temeljima klasičnih metoda svetačke tradicije. Ona će biti dobra, izvrsna, ako ste se prije toga dugo držali temeljnih metoda; ako vam ta vaša, osobna metoda donosi koristi. Ne možemo s trnja brati grožđe; ako ste se posavjetovali u toj stvari sa svojim duhovnim vođom.

A konačno, govorite li vi katkada o svojem razmatranju, o svojoj metodi razmatranja sa svojim duhovnim vođom? A vi, duhovnici i vođe duša, da li se zanimate, da saznate, kako duše koje vodite obavljaju svoje razmatranje?

3. 2. Priprava za razmatranje

Potreba priprave: Ako smo čvrsto uvjereni da razmatranje nije stvar razuma nego volje i srca, shvatit ćemo svu važnost ozbiljne priprave koja će nam omogućiti žarka i jaka čuvstva koja izbijaju iz srca koje dublje uđe u stvar.

Kada duša prilazi razmatranju ne zna ili barem ako ne zna točno o čemu će razgovarati s Bogom, mora najprije svladati poteškoće prilaženja k Bogu, da bi iza toga mogla prijeći na srdačni razgovor s Učiteljem u nakani da se taj razgovor i nastavi.

Evo što misli o Grandmaison o pripravi na razmatranje: "Treba uvijek obaviti pripravu, barem u glavnim crtama. To je i zgodno i pametno pa i onda kada ne osjećamo nikakve posebne poteškoće za razgovor s Bogom, ako nam razmatranje teče lagano i ugodno, zgodno je i pametno napraviti kratku pripravu barem čustvima, čitajući na primjer, neki odlomak iz Sv. Pisma ili koje poglavlje iz Nasljeduj Krista...

A to je još potrebnije u vrijeme "gladnih godina", u vrijeme suhoće, mlitavosti i dosade. Može se dogoditi da nam ono što smo pripravili, ničemu ne posluži, bilo zato jer se Bog udostojao da nam dade nešto bolje, kad nam On daje birana jela bilo bi ludo, kad bismo iz svoje košarice jeli suhi kruh, bilo da nam sama naša priprava ništa ne daje, da nas ostavlja hladnima i rastresenima i tako nemoćnima kao da nismo ništa pripravili. Ali ovo posljednje je samo iznimno i neredovito, ali je i tada i bolje i zaslužnije što smo se pripravili.

Da bismo se pripravili za razmatranje, čitamo redom, sve dok ne nađemo nešto za svoj život, to znači jednu, dvije ili tri misli, osjećaja ili riječi za koje nam se čini da mogu poslužiti kao hrana za našu dušu. Kad smo jednom pronašli tekstove, onda treba nastojati da ih raširimo i sredimo; da ih pomalo upijemo u sebe, da ih ukorijenimo u mašti, da ih se bez poteškoća sjetimo za vrijeme razmatranja. Kad ih čovjek stavlja u maštu, onda ih sije.

Koliko vremena treba posvetiti pripravi? Jasno je da je to različito. Izgleda da je pet do deset minuta dosta dugo, osobito ako podrazumijevamo pripravu u širem smislu, uključivši tu i čine ljubavi prema Bogu i malo pobožnog štiva. Čini se, da se nikada ne smije izostaviti tako shvaćena priprava. To traži poštovanje prema Bogu, a i razboritost".

Treba se uvijek spremati, pa makar i onako u glavnim crtama, pa i onda kada se čovjek kasno vrati kući umoran. Kakve li zasluge! Kakve li milosti za sutrašnje razmatranje! Katkada će biti pametno ne čekati zadnjega časa za taj posao. U tom će slučaju biti dobro posvetiti

pripravi desetak minuta prije ili poslije večere. To je zgodno i prikladno. Tri puta se o. Grandmison vraća na istu misao.

To je zgodno, to traži poštovanje. Želimo razgovarati s Bogom, svojim Učiteljem i svojim Gospodinom. Zgodno je, da se barem u glavnim crtama spremimo za taj razgovor. Pouzdanje, srdačnost i jednostavnost našeg razgovara sa svojim nebeskim Ocem neće time ništa izgubiti. To je i pametno, jer dobro znamo na kakav niski stupanj se spusti razmatranje, koje nismo uopće, ili smo ga nemarno pripravili. Kad ga i pripravimo, ne ide baš sjajno! Što bi istom bilo, ako bismo se prepustili improvizaciji na licu mjesta!

b) Koji ćemo predmet uzeti za razmatranje? Zgodno je i pametno napraviti malu pripravu čitanjem kojeg odlomka iz Evanđelja, ili Poslanica svetog Pavla, ili kojeg poglavlja iz Nasljeduj Krista. Ne smijemo odbacivati ni knjiga za razmatranje. Ipak priznajemo, da je teško naći nešto, što nam posve odgovara. U ovom su razmatranja dugačka, u onom previše literarno obrađena, itd....

Evanđelje je, veli o. Anizan, prva knjiga duhovnosti. O, kada razmišljajmo o Evanđelju, razmišljajmo o Isusu Kristu. Poslije samog Evanđelja najbolja je svetačka literatura. Sveci su napisali nenadmašiva razmatranja o Isusu Kristu, kao i o drugim korisnim temama. Oduševimo se za njegovu svetu Osobu. Poslušajmo i prihvatimo savjet koji daje o. Longhaye svojem učeniku o. Grandmisonu;

"Ljubite Isusa Krista! Idite sve do posljednjeg uzdisaja oduševljavajući se svaki dan sve više za njegovu Božansku Osobu! Proučavajte, ispitujte, listajte, istražujte neumorno za se i za druge neistraživo bogatstvo. Gledajte ga ustrajno, sve dok ga ne naučite na pamet. Neka On bude uvijek i sve više središte vaših misli i spoznaja, praktični cilj svakog vašeg učenja. Učinite ga jednim moralnim predmetom, vrhovnim dokazom, pobjednim oružjem svoga apostolata! Bili nepoznati ili slavni, zauzeti velikim poslovima ili zadnjim i najponiznijim, budite uvijek poznat kao čovjek, koji je ispunjen Isusom Kristom, koji - kad je god moguće - bez odmora govori o Isusu Kristu i to govori o njemu iz punine i preobilja svoga srca".

Isto tako naglašuje i o. Anizans: «Neka Naš Gospodin, Svetac nad svecima, dobri Pastir i Apostol siromaha, bude najdraži i najčešći predmet vaših razmatranja, kontemplacija, našeg učenja i čitanja, osobito našeg nasljedovanja, da svaki od nas postane, koliko je to moguće, drugi On».

Naša lijenost, pa ljudska čežnja za što manjim naprezanjem, potaknut će nas, da posegnemo za kakvom knjigom, u kojoj su obrađena razmatranja, i koje bi nam htjele nadahnuti neke osjećaje i odluke. Vrijeme razmatranja tada ne izgleda tako dugo, jer je čovjek zabavljen izvjesno vrijeme čitanjem tuđih misli. Ali budući da korist donosi samo osobno sudjelovanje u vježbi razmatranja, jasno je, da se s "knjigom razmatranja" jako izlažemo opasnosti, da ne napravimo baš sjajni posao.

Ako se ne bojite monotonije; ako ste nakon stečenog iskustva osjetili da imate koristi od niza razmatranja o poniznosti, ljubavi, Presvetom Sakramentu, razmatrajte tako, služeći se pri tom Evanđeljem. Nije li ono u stanju da nam pruži dovoljno hrane za čitav niz razmatranja o jednoj stvari? Očito je, da si moramo dati truda da ga proučavamo.

- Nećete skakutati s predmeta na predmet ako je vaš ispit savjesti posebno povezan s vašim razmatranjem, kako ćemo to reći na kraju.

- Izbjeći ćete opasnost monotonije uslijed niza razmatranja o istoj istini, i moći ćete primjenjivati um i srce pod istim predmetom ako se naviknete da različite dane razmatrate o nekom o određenom predmetu. Tako na primjer. Nedjeljom liturgijske molitve. Ponedjeljkom, utorkom i srijedom; slobodni i različiti izbor temeljnih istina, kreposti i riječi Našega Gospodina; Četvrtkom; Presveti Oltarski Sakrament, sv. Misa, Petkom; Muka; Subotom; Presveta Djevica.

Što moramo uzeti za ispit savjesti, što za predmet razmatranja, koju ćemo metodu primijeniti, i što moramo učiniti za što veće dobro vlastite duše, pokazat će nam osobno iskustvo i duhovni vođa. Za svakoga je piše sveti Ignacije Loyola svetom Franji Borgia, ona vrsta razmatranja najbolja, u kojoj mu se Bog više daje. Budući da Bog i vidi i zna što mi više odgovara i budući da zna sve. On sam mi pokazuje put kojim moram ići. Ali, da bismo taj put pronašli, valja koji puta tapkati i pipati. Treba tražiti. To moramo imati na pameti. To nas mora mučiti. To je bitno za naš život.

c) Pisana priprava: Da bismo pripravili svoje razmatranje, čitamo redom sve dok ne napipamo nešto što je za naš život ... Nakon što smo jednom pronašli i izabrali tekstove, treba ih nastojati srediti, razviti, primiti u maštu da ih u času razmatranja uzmognemo bez poteškoće pronaći.

Pamtimo ih. Zasijavamo ih u se. Dopustite mi - kakve li smionosti - da ovdje malo ispravim metodu Grandmasona. Neke duše imaju posebni smisao za računicu. Jedne su opet nesposobne da riješe i najmanji problem, ako im brojke nisu pred očima, na papiru.

Isto tako ima pojedinaca kod kojih će se ideje iz uvečer pripremljenog razmatranja teško vratiti u svijest u vrijeme razmatranja. Naporno im je da se toga sjete i nalaze se prema tome a opasnosti da se ne sjete predmeta svoga razmatranja.

I zato mislim da tu građu radije treba zapisati. Bolje je pismeno pripremiti svoje razmatranje, nego li ga povjeriti nevjernom pamćenju koje je k tome združeno s ludom maštom. Uopće se ne radi o tome da pazim na lijepe rečenice, da razvijam misli i čuvstva, nego samo o tome da natuknem glavne crte, da započnem čuvstva, osvrt i odluke. To će biti posao u kojem nema nikakvih literarnih ili mističkih pretenzija, posve osobni, tako da se nitko s njime ne bi ni mogao poslužiti, osim pisca koji ga je napisao.

Započeti i osvrt na samoga sebe, rekoh, kad čovjek obavlja razmatranje, mora zaboraviti na sebe i promatrati samo Boga, staviti čete prigovor. To je istina! Ali i sveti Augustin veli: «Da spoznam Tebe, da spoznam sebe!» Razmatranje nam mora pružiti jednu življu, ljepšu ideju o Bogu, o njegovoj veličini i o njegovim savršenostima. Ono mora biti i polazna točka za obnovu duše, za njezinu preobrazbu i utvrđenje. Poznate su vam formule u duhovnim vježbama: *unakaženo obnoviti, obnovljeno uskladiti, usklađeno učvrstiti, učvršćeno preobraziti.*

Taj posao nećemo obavljati na slijepo. Prvi je uvjet svijetlo; u Nj treba gledati, Njega treba promatrati. Isus Krist je Uzor. Promatram Ga. Moja je duša napeto platno, moram i na nju gledati, da na njemu naslikam crte Isusova lika. Ne osjećamo li da će nam razmatranje biti sredstvo za preobraženje, sredstvo po kojem ćemo poistovjetiti svoju dušu sa svim pokretima njezina Prijatelja, da budemo doista nadopuna i nadgradnja njegova čovječstva, ako si svakoga jutro postavim pitanje Isusu. A ja? Razmatram o poslušnom Isusu. A ja? ... Razmatram o Isusovu praštanju. A ja? ... Razmišljam o Isusovoj ljubavi prema Mariji? A moja? ... Je li u tom sva priprava? Može li se smatrati dostatnim, ako tome poslu posvetimo pet do deset minuta? Sigurno ne! Ostatak će uvijek nenadomjestivo stalno stanje duše koja traži Boga u svemu kao daljna priprava, koju smo već prije spomenuli, ali nije nepotrebno da je spomenemo i ovdje.

A ako nikako ne možemo obavljati pismene pripreme? Onda se nikako ne možemo osloboditi od toga, da se pripravimo nutarnjom šutnjom i pokorom, srcem i dušom.

3. 3. Odluke i posebni ispit savjesti

Neki će smatrati da ta priprava nije u skladu o onim što smo savjetovali, pazite na izraz "savjetovali" - i s onim, što traže duhovni učitelji razmatranja, da na razmatranje treba doći s praznim duhom. Kad sam pisao ovu brošuru, mislio sam prvenstveno na mlađe svećenike, koji nisu toliko iskusni u razmatranju; na sve one vjernike koji pri tom nailaze na poteškoće.

Neka se oni koji su već u tome napredovali ne daju smetati poteškoćama kojih se još mnogi ne mogu osloboditi.

Nije li čudno, kada vidimo tolike svećenike i redovnike koji točno obavljaju svoje razmatranje, da upadaju još u tako brojne pogreške i nesavršenosti? Don Lehodey to ovako obrazlaže!

"Htjeli bi ali neće. Nakon što su probudili nekoliko čuvstava bez duše, bez uvjerenja, nekoliko ispraznih odluka koje nisu u stanju ispraviti nijedno zlo, ne pridonose vježbanju ni u jednoj kreposti, brzo sve zaborave i čim završe razmatranje u napornom radu zaborave na stvorene odluke. I to zovemo razmatranjem. Žalosna nam majka! Koliko bi mu još trebalo da bude takvo da obraća dušu! Ili da se izrazimo još jasnije: Što više razmatramo, postajemo mlitaviji. Lijenost stilizira molitvu, i preokreće najbolji lijek na opasni otrov".

Budimo ponizni i priznajmo da nam je razmatranje često mlitavo, besplodno; da nije usmjereno u pravcu našeg rada, junačnog rada na sebi i protiv sebi. Priznajmo da su nam odluke redovito vrlo neodređene i općenite, a zato su i beskorisne. U času žara obećajemo sve. Ali kako ne obećajemo ništa posebno, niti da ćemo nastojati čuvati se nesavršenosti, niti steći koje kreposti, to je onda isto kao da nismo ni obećali ništa.

Dobro ste obavili svoje razmatranje, ako ga završite plemenitim i konkretnim odlukama, odlučniji, da danas potpunije živite svojim vjerničkim, svećeničkim ili redovničkim životom, u tom i tom slučaju, prema ovoj ili onoj osobi, strpljiviji s djecom kod vjeronaučne pouke, od ove večeri točniji kod lijeganja, ljubavniji kod zajedničkog stola s tom i tom osobom, gorljiviji u posjećivanju bolesnika. Razlikujemo čvrsto, stalne odluke i promjenjive odluke.

a) Stalne odluke

«Posebni ispit savjesti je sredstvo koje je odredio sv. Ignacije, da bi se po njemu popravljali od

svojih pogrešaka i da bismo napredovali u krepostima. On prije svega pretpostavlja da imamo jasan program koji želimo ostvariti, da znamo što hoćemo, cilj koji treba postići i sredstva koja treba upotrijebiti. O svemu tome ovisi uspjeh naših nastojanja i napora....

Taj se posao redovito mora obavljati u duhovnim vježbama. Glavni je cilj duhovnih vježbi sv. Ignacija da onaj, koji ih obavlja, uredi svoj život. Budimo uvjereni, da mnoge duhovne vježbe ne donose ploda radi nemarnosti, s kojom je postavljen taj plan oko duhovne obnove. Zadovoljavaju se ljudi samo površnim pogledom».

Površnost je rana za duše - govorio je o. Foche. O čemu se radi? - govorio je njegov brat, Marchal. Da, pitam vas. O čemu se ovdje radi? O vašem posvećenju. Ali još i o tome koje pogreške činite? Koje kreposti trebate? Kojim sredstvima to postići ?

A poslije toga? Što mogu učiniti duhovne obnove, na kojima se moli Brevijar i razgovara sa drugima o različitim organizacijskim problemima? Što dobra mogu donijeti oni jalovi ispiti savjesti za vrijeme kojih se obavlja neka rastresena posjeta Presvetom Sakramentu, da čovjek ne zijeva čekajući ručak.

U pretpostavci, da mjesečnu duhovnu obnovu ne obavljamo kako treba, kao i posebni ispit savjesti, neka se nitko ne nada da će se iza toga penjati u savršenosti. Dakle, vrlo je važno ozbiljno obavljati svoj ispit savjesti, ako o tome govorim u brošuri koja raspravlja o razmatranju, činim to zato što jedno bez drugoga ne ide! Razmatranje bez ispita savjesti nema koristi. Ispit savjesti bez razmatranja je težak i mrzak.

O. Gibert kori one koji se zadovoljavaju kakvom odlukom koja se odnosi samo na koji čas u danu, ili samo na koju od brojnih dužnosti od kojih se sastoji nas dnevni život. Vrlo je važno ustati na vrijeme, na prvi znak, za neke je ovaj napor volje najzaslužnija vježba. Priznajmo i to da onaj koji bi stvorio samo po koju odluku koja se odnosi samo na njegov posebni ispit savjesti, ne bi imao baš preveliku kontrolu nad sobom ostali dio dana i ne bi neprestano bio u poslu.

I zato će biti vrlo dobro stvoriti dvije ili tri odluke za posebni ispit savjesti. Na primjer: ustati na prvi znak, ... uslužno se vladati prema braći, a posebno prema tome i tome. Izmoliti kronicu, pa što bilo da bilo, ... leći na točno određeno vrijeme. Neka vaš dan bude stavljen u neke ograde i pod nadzor ograničen točnim lijeganjem i ustajanjem, oživljen aktivnom ljubavlju i marijanskom pobožnošću.

Svako jutro, ma kakav god bio predmet razmatranja ponovit ćete svoje četiri stvorene odluke. Molit ćete, da budete vjerni u njihovu ispunjavanju. Ne molimo dosta u razmatranju. Moramo biti, govorio je o. Anizan, kao prosjaci koji na mostovima pružaju svoj šešir moleći milostinju. U podne se obavlja posebni ispit savjesti u pravom smislu riječi. Kako ćete ga obaviti? Ja vam savjetujem, da ga pišete. Sveti Ignacije tako savjetuje onima koji obavljaju duhovne vježbe. Znao da je godine 1918. o. Lenoir nađen mrtav u Makedoniji s bilježnicom za posebni ispit savjesti koji je pismeno vodio sve do posljednjeg dana. Po volji! Savjetujem vam, da svaki dan pročitate tekst svojih odluka kod ispita savjesti.

Ako iza pripravnih čina uzmete u ruku svoju bilježnicu, obaviti ćete ispit savjesti bolje i točnije. Taj će vam mali papirić pomoći da se molite, ako ste ga napisali malo dulje, ako rasvijetlite i oživite drugu i treću odluku kojom molitvom. Na primjer; ljubezna susretljivost, molitvom; Isuse blaga i ponizna Srca ... Odluku, Moja krunica ... molitvom Utočište grešnika, itd... Majko, Kristova ... Majko Prečista ... ili kojom, drugom Mariji u čast.

Budete li ga tako obavljali, onda će vaš ispit savjesti biti i potrebna kontrola i vrlo dobra molitva.

Te odluke koje ćete držati kroz tri mjeseca, ako treba i više godina, moći ćete svaki mjesec na različiti način izraziti, mijenjajući molitvu prema liturgijskom vremenu i časovitom nadahnuću. Vaše će odluke biti određene i točne, moći ćete ih imati neprestano pod nadzorom, oživljavat će ih molitva i tako ćete izbjeći jednoličnost.

a) Promjenjive odluke

Vaše će odluke biti još manje jednolične budete li uz njih nadodali još koju odluku u skladu s predmetom razmatranja. Kakav god bio predmet vašeg ispita savjesti, ponovit ćete najprije odluke i njega. To je glavno. Ali danas, jer ste na primjer razmatrali o Muci Isusovoj stvoriti ćete i odluku, da se zahvaljujete Raspetomu Isusu ili da Mu se poklonite ili da uskladite svoj život s njegovim. Sutra, nakon što ste na primjer, obavili razmatranje o prečistom Srcu Marijinu donijeti ćete i neke odluke vezane uz pobožnost Mariji. Kao raditi s Marijom, za Mariju ili kao Marija itd. ...

Zaključak

Neki vam se nemir javlja u duši? Drago mi je to. Doista to je spasonosni nemir svećenika ili redovnika, vjernika koji gleda već iza sebe protekle tolike godine, pa uviđa, da je još početnik u umijeću molitve.

Spasonosni je to nemir župnika, poglavara jedne zajednice koji priznaje pred Bogom, da nije dosta nadzirao razmatranje svojih podložnih, svojih kapelana. Spasonosni nemir svećeničkih i redovničkih duhovnika i ispovjednika, koji nisu s dosta upornosti ponavljali "Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnoge stvari".

Da, spasonosni, jer odsada - uz Božju milost - možete to činiti bolje. Rekoh i sada počinjem! Možda vas obuzima jedan drugi nemir? Možda vam izgleda, da preveliko naglašavanje metode predstavlja opasnost za one koji teže za najuzvišenijim stanovima? Navest ćete mi riječi Suarezove; "Zadovoljan je Sv. Ignacije što stavlja mudre na put, a ostalo spada više na učiteljstvo Duha Svetoga, negoli čovjeka".

Ponavljam što sam već rekao, ovi se savjeti odnose na mlađe i na sve one koji imaju poteškoća kod razmatranja. Još ću nadodati u vodstvu duša i u pouci o razmatranju postoje

dvije opasnosti; suviše dugo držati ljude privezane uz jednu metodu, ili ih od nje prerano osloboditi. Mislim da mogu ustvrditi, ova druga opasnost je mnogo veća. Mi se svećenici susrećemo s ovom drugom opasnosti.

Duša koja se je prerano otrešla klasičnih oblika razmatranja, nikada ne će stići do afektivne molitve, niti one pojednostavljene (mistične). Naprotiv, duša koja se je pročistila i posvetila dugom i velikodušnom vježbom u diskurzivnom i metodičkom razmatranju, popet će se brzo do najuzvišenijeg oblika molitve.

I zato vam ja, dragi moji prijatelji znajući koliko već aktivni život po sebi utječe na to, da se ne pripravlja i imajući mnogo razloga da se bojim, da mnogi časovi vaših razmatranja ostanu razmjerno bez ploda ponavljam s najvećim uvjerenjem poštuju svoje razmatranje, dajte se na njega dušom i tijelom i držite se pri tom jedne pametne metode!

DODATAK:

(Autor više puta u tekstu govori o metodama razmatranja. Da bi naši čitatelji mogli i sami se okoristiti klasičnim metodama razmatranja iz katoličke svetačke tradicije donosimo pregled dviju najvažnijih sažimljući, misao poznatog asketsko mističnog teologa p. Adolfa Tanquereya, Compendio di teologia Ascetica i mistica, Rim 1927, objavljeno s imrpimaturom Sarzanae, 18. 11. 1927, can. A. Accorsi, Vic. Gen.)

1. Prikaz metoda za razmatranje

Razmatranje može biti više diskursivno (umno naprezanje i razmišljanje), više afektivno (kad gori u nama srce) ili pak kontemplativno (kad smo sasvim uronjeni u Bogu). Obično se s nižeg meditativnog stanja penjemo na više. Asketa se pretvara u mistika.

Crkvena tradicija pozna više načina razmatranja prikladnih za kršćanski puk: propovijed, čitanje biblije, križni put, krunica, litanije, časoslov, skazanja, duhovne vježbe i obnove, slike i kipovi. Autentični izvor i ujedno najlakši model razmatranja jest crkvena liturgija u svojim raznolikim oblicima (služba riječi, pokorničko bogoslužje, biblijski sat). Pretpostavke za uspješno razmatranje su: čistoća srca, ćudoredan život, sposobnost svladavanja, sabranost, tišina, opuštenost, samoća, eutonija (duševna čvrstoća), prazan želudac i dobar položaj tijela.

U pogledu tehnike razmatranja mišljenja duhovnih pisaca su raznovrsna. Ipak se svi slažu u tome da je pri razmatranju potrebna izvjesna metoda, pogotovo za početnike. Duša vješta meditaciji s vremenom će trebati sve manje i manje okova neke sheme i prepustit će se slobodno svome nadahnuću. *(Ovaj uvodni tekst je od Bezića)*

TOČKE ZAJEDNIČKE SVIM METODAMA

1. Priprava za razmatranje: Kod razmatranja ili meditacije uvijek imamo pripravu i to daljnju, bližu i neposrednu. *Daljnja priprava za razmatranje* je u biti trajni napor da uskladimo svoj život sa Evandjeljem po mrtvljenu, obraćenju, sabranosti, poniznosti... To su preduvjeti za dobro obavljeno razmatranje, na početku nesavršeno, a zatim sve više kreposti se ukorjenjuju kako budemo napredovali u meditaciji.

Bliža priprava se sastoji u tome da prije razmatranja čitamo ili slušamo o predmetu o kojemu želimo razmatrati. Na tu temu misliti, buditi u srcu čuvstva i osjećaje koja su s time u skladu. Potruditi se oko razmatranja gorljivo, pouzdano, ponizno želeći ljubiti Boga, slaviti ga i postati bolji kršćanin. Tako duša postaje spremna da razgovara s Bogom.

Neposredna priprava koja je početak razmatranja, sastoji se u tome da se stavimo u Božju prisutnost, da postanemo svjesni Božje prisutnosti koju nalazimo posvuda, a na poseban način u našem srcu, i Presvetom Oltarskom Sakramentu. Dobro je učiniti čin poniznosti pred

Bogom, zazvati Duha Svetoga imajući svijest da sami ne možemo moliti kako treba, tražiti zagovor Majke Božje, sv. Josipa, ili kojeg drugog sveca.

METODA SV. IGNACIJA LOYOLSKOG

U svojim duhovnim vježbama, utemeljitelj Družbe Isusove, sv. Ignacije iznosi više metoda za razmatranje. Metoda koja najviše odgovara početnicima u razmatranju je tako zvana metoda triju moći, jer se odvije vježbaju tri glavne moći i sposobnosti čovjeka, pamćenje, razum i volja.

Početak razmatranja: Meditacija počinje pripravnim molitvom u kojoj molimo Boga da naše nakane i djela budu usmjereni na službu i čast njegova Božanskog veličanstva.

Pred vježbe: *Prva se* u duhu kratko prisjetimo istine o kojoj ćemo meditirati i nastojimo zamisliti u mašti mjesto. Ako je predmet razmatranja pristupačan sjetilima, ako ga se može u mašti predočiti, neki događaj iz Isusova života na primjer Isusova smrtna muka u Getsemaniju, treba si živo koliko je moguće u mašti predočiti taj događaj i to ne kao svršeni čin koji se davno odigrao, nego kao da smo i mi svjedoci tog čina, (kao da smo s Isusom dok se krvlju znoji u vrtu). Cilj ove pred vježbe je da poveže maštu i razum s predmetom meditacije. Očito je da će tako čovjek više shvatiti i razumjeti.

Ako je predmet meditacije nepristupačan osjetilima, apstraktan, kao na primjer grijeh ili neka krepost, kompozicija mjesta (stvar koju mašta predočuje i zamišlja) biti će zamislimo svoju dušu u smrtnom tijelu i nas u prolaznom životu koji idemo u susret smrti i koje teške posljedice na primjer grijeh, mržnje, neumjerenosti u jelu i piću, oholosti, bluda ... ostavlja u našem životu i životu drugih ljudi.

Druga pred vježba sastoji se u tome da zamolimo Boga ono što želimo, milost koja je u skladu s predmetom o kojemu razmatrano. Zamislimo Isusa koji se krvlju znoji u vrtu i molimo za pokajanje za sve grijeha, da ga više ne vrijeđamo, da vršimo volju Božju...

Korpus (glavni dio) razmatranja : sastoji se primjeni svake od triju moći duše, pamćenje, razuma i volje na točku razmatranja.

Vježba pamćenja se sastoji u tome da se općenito sjetimo predmeta o kojemu razmatramo, ako na primjer razmatramo o Getsemaniju, sjetimo se tko je Isus, što čini za nas, kolika je njegova ljubav...ili ako razmatramo o grijehu anđela sjetimo se da su bili čisti duhovi, da nisu htjeli služiti Bogu, kako su zbog oholosti pali u Pakao...

Vježba razuma sastoji sa da više razmišljamo u pojedinostima o predmetu razmatranja, da to primjeni na dušu i njene potrebe, kako samo do sada uskladili, svoj život s istinom o kojoj meditiramo, na primjer razmišljati u pojedinostima o Isus u Getsemaniju... U ovom trenutku nam može pomoći tekst meditacije koji imamo pred sobom s tim da se ne radi o pukom čitanju nego razmatranju i duhovnom usvajanju istina vjere.

Vježbe volje se sastoje u dvije stvari. *Prva*, budi čuvstva i osjećaje u duši u skladu s predmetom razmatranja. Na primjer javi se u nama osjećaj žaljenja dok gledamo Isusa kako se krvlju znoji, mi ga trebaomo pobuditi ili podržati sve dok se očituje kao pobožnost u nama. *Druga*, odluke koje donosimo a odnose se na naš život trebaju biti praktične. O tome više možemo pročitati gore u tekstu pod naslovom promjenjive i nepromjenjive odluke.

Zaključak: U zaključku razmatranja obavi se razgovor s Bogom, Isusom, Marijom, svecima.... I na kraju se napravi osvrt na sami tijek meditacije. Osoba se pita kako je meditirala, posjeti se na posebne odluke i može izabrati kratku duhovnu misao kiticu za taj dan.

Duhovne koristi od ove metode razmatranja: Ova metoda je dosta praktična, potiče sve naše sposobnosti uključujući i maštu i primjenjuje ih na predmet meditacije te nas vodi do boljeg shvaćanja istina vjere, do temeljnih uvjerenja te da iz njih izvlačim praktične zaključke za svaki dan. Ova metoda je zgodna posebno za početnike jer određuje do pojedinosti što duša treba činiti od početka do kraja. Malo pojednostavljena odgovara i dušama koje su uznapredovale, može se lako pretvoriti u afektivnu meditaciju.

METODA SV. SULPICIJA

*Sjemenište sv. Sulpicija je jedno on najpoznatijih u Francuskoj. Utemeljitelj vel. Olier pripada duhovnim strujanjima koja su poznata kao **Francuska škola duhovnosti** koja ima svoje početke u teologiji i duhovnosti kardinala de Berulla. Puno duhovnih velikana i svetaca, među kojima se ističu sv. Ljudevit Montforsi, sv. Vinko Paulski, sv. Ivan Eudes, sv. Ivan Battista de la Salle, Condred, Trnonson i drugi sa različitim naglascima, slijediti će postavke tog puta posvećenja.*

Teolozi i povjesničari duhovnosti nazvaše tu školu Trojstveno teocentričnom s idejom vodiljom našeg ucijepljenja i pristajanja uz Isusa Krista, Utjelovljenu Riječ, kako bi se Bogu iskazalo dostojno klanjanje. Ove ideje će prožimati teologiju i duhovnost Francuske škole sve do razrađivanja praktične metode meditacije koja ima za cilj oblikovanje takvog stila življenja duhovnosti u svakodnevnici. Postavke francuske škole duhovnosti i metoda razmatranja sv. Sulpicija ušle su u sve priručnike katoličke duhovnosti.

1. Priprava za razmatranje kao kod gornje metode: Vrijede upute pod naslovom Točke zajedničke svim Metodama. Po ovoj metodi se može razmatrati i svim istinama vjere kao i o pobožnosti prema Mariji, o svecima, zadnjim stvarima ....

2. Korpus (glavni dio) razmatranja :

Ideja vodilja je naša privrženost, naše ucijepljenje u osobu Isusa Krista da tako Bogu dostojno iskažemo dužne čine štovanja, klanjanja i slave.

Tri su bitna čina u ovoj metodi razmatranja:

Klanjanje (Isus pred očima)

- Razmatranjem promatramo neko Božje savršenstvo (mudrost, ljubav, pravednost, sve prisutnost...) ili neku krepost Isusa Krista (uzimajući za meditaciju tekstove Evanđelja promatramo na primjer, Isusovu ljubav prema siromasima, milosrđe kod opraštanja grijeha, mudrost i blagost u odnosu s ljudima, predanje u volju Božju u Getsemanskom vrtu, strpljenje i ljubav na križu....).
- Iskazujemo čine klanjanja, divljenja, zahvaljivanja, radosti, žalosti.

Sjedinjenje (Isus u srcu)

- Trebamo postati svjesni da su i nama potrebne i korisne Isusove kreposti o kojima razmatramo.
- U svjetlu razmatrane kreposti pogledamo svoj život s osjećajem kajanja za prošlost, nedostojnosti u sadašnjem trenutku i želji da u buduću budemo što suobličeniji Isusu Kristu.
- Moliti Boga za krepost o kojoj smo razmišljali. Posebno da postanemo dionici kreposti Isusa Krista o kojoj razmišljamo. Ako razmatramo o Isusu u Getsemanskom vrtu i o kreposti

poniznosti u volju Božju molimo zazivom: *Neka milost otajstva Isusu u Gesemanskom vrtu siđe u moju dušu i učini je dosta poniznom, dionicom Isusove poniznosti.* -
- Moliti i za druge potrebe crkve te za osobe za koje smo dužni moliti.

Sudjelovanje (Isus u našem djelovanju) i odluke

- Pod utjecajem milosti odlučimo se vježbati u kreposti o kojoj razmišljamo donoseći barem jednu konkretnu odluku vezanu uz to koju ćemo nastojati provesti u djelo tokom dana. (*Na primjer biti strpljiv prema nekoj osobi ili u nekoj situaciji*)
- Obnoviti odluku kod ispitivanja savjesti vidjeti da li smo je proveli u djelo.

Molitva prošnje

- Treba s pouzdanjem moliti Boga za pojedine stvari, osobe ili za velike potrebe Crkve (misije, obraćenje grešnika, umiruće, dušu u Čistilištu).

3. Zaključak:

- Zahvaliti Bogu za tolike primljene milosti.
- Zamoliti ga oprostjenje za pogreške i nemarnosti u ovoj vježbi
- Moliti ga da blagoslovi naše odluke za danas, čitav život i naš smrtni čas.
- Napraviti kratku duhovnu misao kiticu za taj dan, to jest izabrati neke misli koje su nas jače zaokupile i sjetiti ih se tokom dana.
- Sve povjeriti Majci Božjoj moleći *Pod tvoju obranu se utječemo...*

Karakteristike i duhovne koristi od ove metode razmatranja:

Ova metoda se temelji na našem sjedinjenju s Isusom i našoj obavezi koja iz toga proizlazi, da mi u sebi zaživimo njegova nutarnja raspoloženja i kreposti. Da bi to mogli činiti trebamo imati pred očima Isusa Krista kao što to naglašavaju autori francuske škole duhovnosti. O tome donosimo lijepi citat sv. Ljudevita Montforskoga:

«Glavna briga kršćanske duše je težnja k savršenstvu: *Nasljedujte Boga, budući da ste ljubljena djeca* (Ef 5,1), poručuje nam veliki Apostol. To je obveza koja je sadržana u vječnom Božjem planu našeg predodređenja, kao jedino sredstvo za postizanje vječne slave.

Sveti Grgur iz Nise lijepo kaže da smo mi slikari. Naša duša je pripremljeno platno po kojem prelaze kistovi, original koji treba naslikati je Isus Krist, živa slika i savršen odraz vječnog Oca, a kreposti su boje koje služe da bi ga istaknule. Kako dakle jedan slikar, da bi uživo naslikao pravi portret, stane pred originalom i pri svakom potezu kista ga promatra, tako kršćanin uvijek treba držati pred sobom život i kreposti Isusa Krista kako bi govorio, mislio i radio samo ono što je njemu suobličeno».

U ovoj metodi najprije dolaze do izražaja čini štovanja i ljubavi prema Bogu a molitva prošnje je tek u drugom planu. Ona naglašava važnost i ulogu milosti ali traži i od ljudske volje energičan napor i stalan trud jer se donose odluke koje treba obnavljati, provoditi u djelo i navečer vidjeti njihovo ostvarenje u ispitu savjesti.

Ova metoda je afektivna, budi i potiče vjeru nadu, ljubav i osjećaje u srcu prema Bogu, i potiče vjernika na ustrajno promatranje i svoje nutrine jer treba gledati sebe u svjetlu Isusa Krista i njegovih kreposti, s osjećajem kajanja za prošlost, nedostatnosti u sadašnjosti te čvrste odluke i odlučnosti za nasljedovanje Isusa u budućnosti.

Odluke koje donosimo trebaju biti popraćene ne toliko pouzdanjem u samoga sebe nego pouzdanjem u Isusa Krista i Marijin zagovor. Zaključak same meditacije je čin zahvalnosti Bogu. Ova metoda priprema dušu i za pojednostavljenu molitvu, jer se naglašava da nije nužno izražavati uvijek ovim izloženim redom sve naše dužnosti u molitvi prema Bogu, nego da je dobro prepustiti se i osjećajima koja nam Bog daruje i često obnavljati one koje u nama

potuđuje Duh Sveti. Početnici u meditaciji će bez sumnje trebat posvetiti više vremena razmišljanjima nego li drugim činima, ali ih metoda vodi i do toga da su afekti (kada srce gori) vrjedniji.

Ova metoda dobro naglašava da se savršenstvo kršćanskog života sastoji u tome da u nama živi i raste u nama tako da Isusova nutrina prožme dubine našeg srca. Tako na primjer rast u pojedinoj kreposti, na primjer poniznosti, nije neodređeni napor za rast u poniznosti nego sudjelovanje u Isusovoj poniznosti.

2. Molitva jednostavnosti

(Katolička svetačaka asketska i mistična tradicija uči o putu rasta i u samoj molitvi. Ako vjernik ustraje u meditaciji onda kuša i njene duhovne plodove. Jedan od tih plodova može biti i pojednostavljenje same molitve i ulazak u mističnu molitvu. O tome donosimo kratki opis Živana Bezića, Kršćansko savršenstvo st. 385.)

Sama meditacija ne može posvetiti čovjeka. Ona se mora udružiti s ispitivanjem savjesti, pokorom, sakramentalnim životom, praktičnim obraćenjem, izvršavanjem dužnosti, djelima milosrđa, ćudorednim vladanjem i askezom. Dapače, ona i pretpostavlja početnu moralnu katarzu. Njezin izvor i uzor počiva na težnji za boljim. Kršćanskom asketi je glavno sadržaj i plod meditacije, a ne tehnika razmatranja (sjedeci stav, lokus-pozicija, sistem disanja i si.), kako to traže neke istočne metode (za-zen, soto, joga).

Molitva jednostavnosti

Tako se zove viša forma razmatranja. Ona predstavlja krunu meditacije i uvod u mističku molitvu. Najbolji je dokaz jedinstvenosti duhovnog života. Sastoji se ne u diskurzivnom razmišljanju vjerskih istina, nego u priprostom uživljanju u božanske stvari, u jednostavnom zaljubljenom zagledavanju u nadnaravne stvarnosti. Molitva jednostavnosti gleda jasnije, prodire dublje i oduševljuje jače od obične meditacije. Razmišljanje postaje "pogled" (intuicija), sva čuvstva samo jedno — ljubav. Tu je već Duh Sveti na djelu.

Molitva jednostavnosti je milost, nagrada za vjerno i ustrajno razmatranje. Iz njega raste i u nj se često prelijeva. Ona nema određene tematike niti se može pripremiti poput meditacije. Sami je ne možemo proizvesti, ona ne zna za metodiku. Kad naiđe, treba da joj se prepustimo. Kad prođe, nastavimo s razmatranjem. Glavni joj je plod pojednostavljenje naše molitve, pobožnosti i života. "Blažen čovjek koji o zakonu Božjemu razmišlja dan i noć" (Ps. 1).

3. Primjeri svetačkih tekstova razmatranja

(Kao što je već rečeno u knjižici, razmatrati možemo ne samo o Isusu Kristu nego i o svim drugim istinama i sadržajima naš vjere, poglavito su svetačka poticajna za razmatranje. Da bi pomogli našim čitateljima donosimo nekoliko razmatranja svetaca o raznim temama. Preporučamo im da se pokušaju vježbati u razmatranju slijedeći jednu od metoda koje donosimo u knjižici. Slične tekstove za razmatranje možete naći u brojim izdanjima svetačkih djela na hrvatskom jeziku, pa i onih u našem centru).

Isus nas poziva privlačnošću svoje ljubavi

(sv. Alfons Marija Liguori)

Sv. Augustin kaže: "Bijednici gdje idete? Dobro koje tražite proizlazi od Isusa samoga". Svetac želi reći: "Nesrtna bića koja ste fascinirana svijetom gdje idete kako biste zadovoljili vaše srce? Idite Isusu jer samo od njega možete dobiti radost koju tražite". Dušo moja ne budi

više tako luda, samo Boga traži, traži jedino dobro u kome su sadržana sva druga dobra. Ako ga želiš naći, evo ga tu blizu pored tebe. Kaži mu što želiš jer je ostao u Svetohraništu upravo zato da te tješi i uslišava. Sv. Terezija kaže o vladarima ovoga svijeta: “Ne možemo razgovarati s kraljevima ovoga svijeta, najviše možemo mu poslati poruku posredstvom treće osobe”. A za razgovarati s tobom o Kralju slave ne trebaju nam treće osobe, ti si uvijek spreman saslušati sve u Presvetom Sakramentu. Bilo tko da zaželi, uvijek te nalazi i može ti osobno govoriti.

Kad bi netko i uspio zadobiti da može razgovarati s nekim vladarom koliko bi morao čekati? Kraljevi primaju u audijenciju samo nekoliko puta godišnje, a ti Isuse u Euharistiji spreman si dan i noć na razgovor svaki puta kada mi to zaželimo. O Sakramentu ljubavi ti ostaješ na Oltarima, daruješ se u Pričesti. Ti koji znaš privući tolika srca vezom svoje ljubavi, te ona zaljubljena u tebe, zadivljena pred tolikom dobrotom, sretna gore ljubavlju i uvijek misle na tebe, privuci i moje siromašno srce koje te toliko želi ljubiti i živjeti u službi tvoje ljubavi. Od danas sve svoje polažem u ruke tvoje dobrote, moja zanimanja, koristi, nade, ljubavi, dušu i tijelo. Primi me Gospodine i raspolaži sa mnom kako ti hoćeš. Ljubavi moje ne želim se više žaliti na tvoje odluke. Znam da dolazeći iz tvoga ljubeznoga Srca, sve su prožete ljubavlju a za cilj imaju moje dobro. Dosta da ti nešto želiš, pa ću i ja to željeti u vremenu i vječnosti.

Učini sve što želiš u mene i sa mnom. Tebi se potpuno predajem, tvojoj svetoj volji, koja je sama dobrota, potpuno savršena i ljupka. O voljo Božja kako si mi draga! Želim uvijek živjeti i umrijeti sjedinjen s tobom. Tvoje odluke su i moje, tvoje želje neka budu i moje. Bože moj, Bože moj pomози mi, daj da od danas živim samo za tebe, samo da želim ono što ti hoćeš, samo da ljubim tvoju volju. Želim umrijeti tebi za ljubav jer si ti umro za mene i postao moja hrana. Mrzim dane kad sam pristajući na svoju volju tebi nanio toliku bol. Voljo Božja, ljubim te koliko ljubim Boga jer si ti od Boga. Ljubim te svim svojim srcem i potpuno se tebi predajem. *Kratki zaziv:* O voljo Božja ti si moja ljubav!

Pohod Mariji: Velika Kraljica kaže: *U mene je bogatstvo i slava, da dadem dobra onima koji me ljube* (Iz 8, 18;21). Ljubimo Mariju ako želimo biti bogati milošću. Otac Rajmund je naziva “Blagajnica milosti”. Blažen tko se utječe Mariji s vjerom i povjerenjem. Majko moja, nado moja, ti me možeš učiniti svetim, od tebe se nadam ovoj velikoj milosti! *Kratki zaziv:* Majko ljubezna moli za me.

O Isusovoj molitvi u Getsemanskom vrtu i uhićenju

(Sv. Petar Alkantarski)

Danas ćeš razmatrati o Kristovoj molitvi u vrtu, na koji način je molio i napokon o porugama i pogrdama, što ih je podnio u Aninoj kući. Razmatraj, dakle, kako je Krist, pošto je s učenicima dovršio otajstvenu večeru, otišao na Maslinsko brdo da moli, prije nego što će započeti svoju muku. Time nas je htio poučiti, da se u svim protivštinama i napastima sadašnjega života moramo utjecati molitvi kao svetom sidru. Njezina snaga ili suzbija žestinu naših nevolja neprijateljske navale, ili nam, što je još veća i odličnija milost, pruža dovoljno snage, da ih strpljivo i ustrajno podnosimo.

Kao pratioce je uzeo trojicu učenika, koji su mu od ostalih bili draži. Sv. Petra, Jakova i Ivan: koji bijahu svjedoci i promatrači njegova slavnog preobraženja, da bi na jednak način bili svjedoci i njegov smrtne borbe i da bi promatrali ono sasvim drugačije obličje, što ga je On, koji im je dao da ga gledaju u tako slavnom i blistavom obličju, sada uzeo poradi ljudi.

Tada im je rekao: »Vrlo mi je žalosna duša do smrti. Ostanite ovdje i bdijte sa mnom.« (Mt 26, 38) Odijelivši se nato o učenika, koliko se može kamenom dobaciti, prostro se po zemlji ničice i ovako je s najvećim poštovanjem i podložnošću molio Oca: »Oče moj, ako je moguće, neka me mimoide ovaj kalež. Ali neka ne bude moja volja nego tvoja!« (Mt 26, 39) A kad je ovu molitvu ponovio treći puta, upao je u toliku smrtnu borbu, da se znojio krvavm

znojem, koji je s njegova božanskoga tijela obilno tekao na zemlju. Promatraj Gospodina u ovoj tjeskobi i razmišljaj, kako je jedan dio patnja, koje su njegovu nježnom i finom tijelu pripremane, bilo i predviđanje; drugi dio bilo je predstavljanje grijeha cijeloga svijeta, za koje će poći na križ i u smrt; treći dio predstavlja predviđanja nezahvalnosti mnogih, koji za toliko dobročinstvo uopće neće mariti, niti će od njega primiti ikakvu korist. Sve mu je to tako duboko sjelo u dušu, da ga je nevjerojatnom tjeskobom i strahom ispunilo.

Njegova osjetila i nježno tijelo bijahu toliko uznemireni, da su mu svi snage i elementi tijela bili posve rastrojani i uzdrmani, a kroz otvorene pore je odasvud izbijao krvavi znoj. Ako je tijelo bilo ovako nemilo pogođeno, a što istom da reknemo o duši, koja je bila nositeljica ovih boli, kako je istom to osjećala?

Kad je Krist dovršio molitvu, došao je onaj njegov licemjerni prijatelj, izdajica Juda, okružen paklenom četom; došao je onaj, koji se zbog toga odrekao apostolstva, da bi mogao biti četovođa sotonske rulje. Gledaj na čelu cijeloga mnoštva, kako bestidno stupa i prilazi k predobrom učitelju, da njega, koga je prije prodao, poljupcem mira i znakom prijateljstva preda u ruke njegovih neprijatelja. »U taj čas reče Isus svjetini: 'Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i toljagama, da me uhvatite. Svaki sam dan sjedio u hramu i učio, ali me niste uhvatili.« (Mt 26, 55) »Ali ovo je vaš čas i vlast tame.« (Lk 22, 53)

Ovo je otajstvo dostojno divljenja. Što bi nas naime moglo većma začuditi i zadiviti nego gledanje jedinorođenoga Sina Božjega, ali ne samo u obličju grešna čovjeka, nego i u obličju osuđena čovjeka? »Ovo je, reče, vaš čas i vlast tama.« Iz ovih se riječi, kad kaže: »Ovo je vaš čas i vlast tame«, razabire, da je ovo najnedužnije Janje bilo tada prepušteno đavolskoj nečovječnosti i bezdušnosti. Đavao je po svojim slugama i pomoćnicima na nj izlio svu divljinu i okrutnost, koju su samo mogli izmisliti. Promisli sada, koliko se uzvišeno Božje veličanstvo poradi tebe ponizilo, kad se Isus po tome, što je bio izručen đavolskoj vlasti, snizio do dna sviju zala.

Zaista ova kazna nije pripadala njemu, koji je bio slobodan od svakoga grijeha, nego je većma odgovarala tvojim opačinama, ali joj se On svojevóljno podvrgao i htio je prihvatiti, da bi se ti na taj način oslobodio od đavlove vlasti. Jedva što je izgovorio ove riječi, kada je sav onaj; čopor vukova gladnih i željnih plijena nasrnuo na ove dražesno i umiljato Janje. I svaki je od njih, koliko je samo mogao, navlačio ga, natezao, tukao i na nj najokrutnije nasrtao. O divljačkog li i neljudskog uhićenja O strašnih li i groznih udaraca, poruga, natezanja, kojim su ga mučili!

Užasno su urlali, onako, kao što čine pobjednici, kad svladaju neprijatelja, pa se natovareni plijenom vraćaju kući, ili poput lovaca, koji se vraćaju: lovinom. One ruke, koje su izvodile čudesna djela, grubim su užetom tako okrutno svezane, da je na njima koža razderana, te su zato i raskrvavljene. I tako su ga svezana pogrđujući i udarajući navlačili ulicama grada Jeruzalema. Promatraj ga, kako ovim putem stupa; sam, ostavljen od sviju učenika, opkoljen silnim mnoštvom neprijatelja. Tako su ga tjerovali i požurivali, da je od zasopljenosti gotovo obnemogao.

Boja mu se sasvim izmijenila, lice mu je pocrvenjelo, a cijelo je tijelo od naporna hoda i požurivanja bilo sasvim iscrpljeno. Ipak osim toga još nešto promatraj. Premda je ona krvožedna svjetina s Isusom okrutno i divljački postupala navlačila ga, ipak u njegovu licu možeš vidjeti izvanrednu umiljatost i dobrostivost, u očima divnu ozbiljnost u držanju božansku otmjenost, koju nisu mogla ni najokrutnija mučila cijeloga svijeta, neću reći uništiti nego je nisu mogla ni potamnjeti. Nakon svega ovog; pođi s Kristom Gospodinom u kuću velikoga svećenika; Ane, da ondje vidiš, kako je nagrađen za onaj blag odgovor, što ga je uzvratilo velikom svećeniku, koji ga je pitao za njegovu nauku i učenike, naime, da mu je jedan od stražara čvrstom rukom prilijepio onu znameniti čušku govoreći: »Zar ovako odgovaraš velikom svećeniku?« A Krist mu je nato odgovorio: »Ako sam zlo govorio, dokaži, da je zlo! Ako li sam dobro govorio, zašto me udaraš?« (Iv 18, 23)

Razmatraj ovdje, dušo moja, ne samo ovaj blagi odgovor, nego i trag te ćuške, utisnute u Kristov obraz i njegovo lice, koje je jednako vedro i spokojno, koje nimalo nije pomućeno tolikim i tako sramotnim poniženjem. U svojoj je unutrašnjosti o sebi ponizno tako mislio i osjećao, da bi spremno pružio i drugi obraz, kad bi to mučitelj zahtijevao.

Isusu koji živi u Mariji

(Sv. Ljudevit Montfortski)

Dodite poklonimo se Isusu koji živi u krilu Marijinu. S čuđenjem promatrajmo veličinu koja se smanjila, Boga koji je postao dijete da bi nama dao život. Marijino krilo je sveti hram u kome se Bog naslađuje, nebo obasjano suncem pravde, naše sigurno utočište koje Boga umoljava. Dan i noć Bog se u Mariji naslađuje, a Ona uzvrat ga ljubi svom snagom svojom. Dva Presveta Srca potpuno odgovaraju jedno drugome. O kako Isusu širokogrudno daruje svoju svetu Majku! Obilato u njeno srce izlijeva svoje milosti. Srce Marijino je drago boravište i prijestolje Sina Božjega.

Dok se Isus privija Marijinu Prečistom Srcu koje nikada ne upozna rušilački znak grijeha slobodno u njeno Srce ucrtava i utiskuje svoj pravi lik. Blisko i usko sjedinjena njihova Srca se prikazuju Nebu kao dvije svete žrtve kako bi zaustavili kazne koje su uzrokovane našim zlodjelima. U ovom velikom otajstvu svi izabranici su rođeni, Marija i Isus su ih unaprijed izabrali kako bi bili dionici njihovih kreposti, slave i moći. Čudesno je to otajstvo, divni polet, blaženo očaravanje dvaju ljupkih Srdaca. Samo u Nebu ćemo spoznati te neizrecive tajne.

Jedno izgleda kao da se gubi u drugom, o čudesnog li saveza. Marija je sva u Isusu koji je uvijek ljubi, ili bolje rečeno Ona više ne živi već samo Isusu živi u njoj. Hodimo među ova dva Srca da istopimo naš led, sudjelujmo u njihovom žaru, krepostima i milosti. Pođimo, oni ljube grešnike i nas će primiti. O majko Božanske ljubavi, o bogato svetište koje nosi našeg Gospodara i našeg Spasitelja, učini da siđe u naše krilo taj blagi i krotki Jaganjac. O Isuse, naš dragi zaručnice, Bože naš i brate naš dođi, dođi rodi se u našem srcu po Mariji da bi mi mogli po tebi ići tvome Ocu. Dođi sa svojom poniznosti i učini nas malenima, dođi sa svojom svetošću i učini nas nevinima, dođi sa svojom ljubavlju i kraljuj bez otpora. Bog sam.

Isusovo Srce, utočište naše

(Sv. Antun Padovanski)

*»Tko će mi dati golubinja krila, da odletim, otpočinem i nastanim se u pećini te da budem sličan golubici, koja gradi sebi gnijezdo u pukotinama pećine, na visokim mjestima?«
(Ps 55, 7—9 prema Vulgati).*

»Pećina je naš Gospodin Isus Krist. A pukotina pećine je rana u njegovu svetom boku. Rana u boku vodi k Spasiteljevom Srcu. I tamo, k toj luci spasenja, poziva On duše. Tu On želi biti Zaručnikom. Kad se golubica krije u pukotinama, hoće ne samo da se spasi od grabežljivaca, nego tamo sebi gradi i stan, u kojemu bi mogla mirno stanovati. Slično čini i revna duša, koja, čim nađe Srce Isusovo, ne samo da u njemu sagradi svoj stan protiv svih napasti, nego u njemu nalazi i sigurno mjesto slatkoga počinka.

Ne može se zadovoljiti samo time, da ostane na ulazu u pukotinu, mora prodrijeti u dubinu. Kod otvora Isusova boka već će se naći krv, koja se prolila za naše otkupljenje. Ali mora ići do samoga vrela, iz koga je potekla krv, do samoga Srca Isusova. Tamo će uživati svjetlo, utjehu i siguran mir. Golubica gradi gnijezdo od slame. Od čega mi gradimo svoje gnijezdo? Onaj koji nam je dao mjesto za stan, dao nam je također i slamu, to jest primjer svoje poniznosti i krotkosti. Svijet prezire ove kreposti kao što prezire i slamu. Ali ti u njima sagradi stan u dubokoj pukotini pećine u Srcu Isusovu!«

Sv. Josip vjerni branitelj i čuvar

(Sv. Bernardin Sijenski)

Ovo je opće pravilo pri podjeli svih posebnih milosti nekom razumnom stvorenju: kad god Božja milost odabere nekoga za kakvu posebnu službu ili za kakav uzvišeni poziv, daje mu sve darove koji su tako izabranoj osobi potrebni u njezinoj službi i obilato je krase.

To se u najvećoj mjeri obistinilo u svetom Josipu, poočimu Gospodina Isusa Krista i pravom zaručniku Kraljice svijeta i Vladarice anđela. Njega je vječni Otac izabrao za vjernog hranitelja i čuvara svoga najvećeg blaga, to jest svoga Sina i svoje Zaručnice. Tu je službu sveti Josip najvjernije izvršio. Zato mu je Gospodin rekao: Dobri i vjerni slugo, uđi u veselje svoga Gospodara.

Ako usporedimo Josipa s cijelom Kristovom Crkvom, zar ne razabiremo da je on onaj posebno odabrani čovjek koji je uredno i časno uveo Krista u svijet. Istina je, cijela sveta Crkva mnogo duguje Djevici Majci, jer je po njoj bila dostojna primiti Krista. Ali poslije Marije Crkva posebnu zahvalnost i štovanje duguje svetom Josipu.

On je, tako reći, zaključak Staroga zavjeta, u kojemu dostojanstvo patrijarha i proroka dobiva obećani plod. Samo je on konačno tjelesno posjedovao ono što je njima Božja samilost obećala. Bez sumnje, Krist nije ni na nebu uskratio odanost, poštovanje i onu osobitu čast što ju je iskazivao Josipu kao sin svome ocu dok je bio na zemlji. Njegov je odnos prema sv. Josipu sada postao i potpuniji, i bolji, i savršeniji.

Zato mu s pravom Gospodin govori: Uđi u veselje svoga Gospodara. Iako veselje vječnoga blaženstva ulazi u srce čovječje, ipak mu je Gospodin volio reći: *Uđi u veselje*. Time se na otajstven način želi reći da ono veselje nije samo u njegovoj nutрини, nego da ga svega okružuje i obuzima i da je on kao uronjen u neizmjerni bezdan.

Spomeni se dakle nas, blaženi Josipe, i svojim zagovorom i molitvom posreduj kod Isusa, koji se nazivao tvojim sinom; a učini da nam bude milostiva i blažena Djevica, tvoja Zaručnica, Majka onoga koji s Ocem i s Duhom Svetim živi i kraljuje u beskonačne vjekove. Amen.